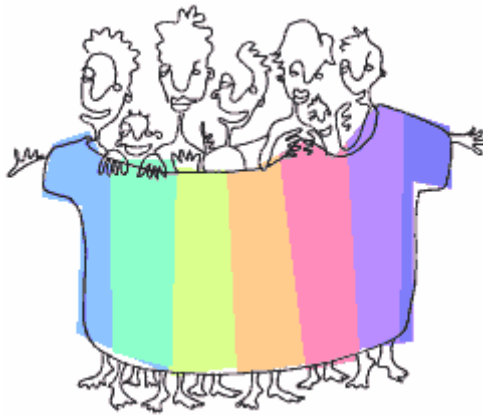

Α.Τ.Ε.Ι. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

φοιτητής: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
επιβλέπων καθηγητής: ΠΑΠΑΔΙΟΔΩΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	σελ.1
Εισαγωγή.....	σελ.2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	σελ.3
1.1 ΠΟΕ, πως ξεκίνησαν όλα	σελ.4
1.2 Η διάρθρωση του ΠΟΕ.....	σελ.5
1.3 Σκοπός και λειτουργίες του ΠΟΕ	σελ.7
1.4 Τα οφέλη από την ύπαρξη του ΠΟΕ.....	σελ.9
1.5 Ο ΠΟΕ σήμερα και οι Υπηρεσίες	σελ.9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	σελ.12
2.1 Ελλάδα και ΠΟΕ	σελ.13
2.2 Η Ελλάδα και ο τομέας των υπηρεσιών	σελ.14
Α) Ελλάδα και τουρισμός.....	σελ.14
Β) Ελλάδα και ναυτιλία.....	σελ.21
Γ) Ελλάδα και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.....	σελ.26
Δ) Ελλάδα και τηλεπικοινωνίες.....	σελ.32
Ε) Οι μεταφορές στην Ελλάδα.....	σελ.34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	σελ.36
3.1 Η θέση της Ελλάδας στο διεθνές εμπόριο υπηρεσιών.....	σελ.37
3.2 Η συμμετοχή της Ελλάδας στις διεθνείς συναλλαγές διευρύνεται.....	σελ.37
3.3 Η αξία των εξαγωγών υπηρεσιών.....	σελ.38
3.4 Η υπεροχή στις κατά κεφαλήν εξαγωγές και εισαγωγές υπ/σιων.....	σελ.38
3.5 Η Ελλάδα καθαρός εξαγωγέας υπηρεσιών.....	σελ.38
3.6 Η εξέλιξη του ισοζυγίου.....	σελ.39
3.7 Μεταβολές του μεριδίου της Ελλάδας στη διεθνή αγορά.....	σελ.40
Συμπεράσματα.....	σελ.41
Παράρτημα.....	σελ.43
Βιβλιογραφία.....	σελ.52

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο κόσμος είναι 18 χρόνων, γεννήθηκε όταν έπεσε το τείχος του Βερολίνου το 1989. Δεν πρέπει να μας εκπλήσσει το γεγονός ότι η νεαρότερη οικονομία του κόσμου –η παγκόσμια οικονομία- αναζητεί ακόμη τον προσανατολισμό της. Γι' αυτό τον λόγο δημιουργήθηκαν κάποιοι ελεγκτικοί και εξισορροπητικοί μηχανισμοί που σταθεροποιούν τις οικονομίες. [Thomas Friedman, (2001): σελ. 19]. Ένας από τους μηχανισμούς που δημιουργήθηκαν είναι και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (Π.Ο.Ε.) θεσπίστηκε το 1995, αντικαθιστώντας την «Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου» (GATT), η οποία είχε υπογραφεί το 1947 στα πλαίσια του ΟΗΕ, και της οποίας η χώρα μας υπήρξε μέλος από το 1948, ένα χρόνο μετά τη θέσπισή της.

Ο Π.Ο.Ε. αποτελείται (για την ώρα) από 151 χώρες μέλη του ΟΗΕ και κυρίαρχος στόχος του είναι η θέσπιση κοινών κανόνων και αρχών που πρέπει να διέπουν το διεθνές εμπόριο.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου έπαιξε σημαντικό ρόλο στην διαδικασία της απελευθέρωσης και ενοποίησης των αγορών. Οι χώρες που δεν είναι ακόμη μέλη του Π.Ο.Ε. επιδιώκουν να γίνουν, επειδή αναγνωρίζουν ότι η απρόσκοπτη πρόσβαση στις διεθνείς αγορές και το άνοιγμα της αγοράς τους στον διεθνή ανταγωνισμό έχουν μεγάλη σημασία για την ανάπτυξη τους.

Η Ελλάδα, ως αναπτυσσόμενο κράτος, μέσα από διαπραγματεύσεις με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη, στα πλαίσια του Π.Ο.Ε., προσπαθεί να πετύχει όσο το δυνατόν ευνοϊκότερες συμφωνίες γι' αυτήν γνωρίζοντας πως είναι τεράστια τα οφέλη, με απώτερο σκοπό την οικονομική της ανάπτυξη.

Στις επόμενες σελίδες θα εξετάσουμε αναλυτικότερα τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, τις υπηρεσίες που λαμβάνουν χώρα σε αυτόν, καθώς επίσης και την σχέση της Ελλάδας με αυτόν το φορέα, που αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους ρυθμιστές της παγκόσμιας οικονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας θα εξετάσουμε πως και γιατί δημιουργήθηκε ο παγκόσμιος οργανισμός εμπορίου, τη διάθρωση του, καθώς επίσης και τους στόχους της λειτουργίας του. Θα δούμε ακόμα τα οφέλη ολόκληρου του πλανήτη από την ύπαρξη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και ακόμη την κατάσταση που βρίσκεται σήμερα αυτός ο γιγαντιαίος οργανισμός, και με ποιες υπηρεσίες ασχολείται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (World Trade Organization) – πως ξεκίνησαν όλα.

Μετά το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου, τα κράτη που νίκησαν, κατανόησαν πως για να αποφευχθεί μια τέτοιου είδους καταστροφική σύρραξη και στο μέλλον, έπρεπε να δημιουργηθούν κάποιες οργανώσεις που θα αποτρέπουν την δημιουργία οικονομικών αιτιών που θα οδηγούν τα κράτη σε συγκρούσεις.

Αυτό συνέβη στο Bretton Woods (1944, ΗΠΑ), όπου τα κράτη συμφώνησαν την δημιουργία τριών φορέων, οι οποίοι ήταν: Α) Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF), Β) η Παγκόσμια Τράπεζα και Γ) Τον Διεθνή Οργανισμό Εμπορίου (ΙΤΟ).

Οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής συμφώνησαν απόλυτα στην δημιουργία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου καθώς και στη δημιουργία της Παγκόσμιας Τράπεζας. Διαφώνησαν όμως στην σύσταση του Διεθνούς Οργανισμού Εμπορίου, για το λόγο ότι οι ΗΠΑ ως κυρίαρχο κράτος θα εκχωρούσαν αρκετή από την κυριαρχία τους σε έναν διεθνή οργανισμό. Έτσι δημιουργήθηκε προσωρινά, το έτος 1947, η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT), η οποία ανέλαβε να διαμορφώσει και να καθιερώσει τους διεθνείς κανόνες εμπορίου ανάμεσα στα Κράτη. Στα χρόνια που πέρασαν η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου μέσα από τους διάφορους γύρους διαπραγματεύσεων, κατόρθωσε να πραγματοποιήσει την μείωση των δασμών διεθνώς, ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια για το ελεύθερο εμπόριο. [πηγή: ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (www.ekem.gr)]

Αξίζει να σημειωθεί πως στον τελευταίο γύρο διαπραγματεύσεων για το εμπόριο (Γύρος της Ουρουγουάης, 1994) οι χώρες αναγνωρίζοντας την εξέλιξη του εμπορίου διαπραγματεύτηκαν για το εμπόριο των υπηρεσιών, προσθέτοντας την Γενική Συμφωνία για το Εμπόριο των Υπηρεσιών (GATS).

Την 1^η Ιανουαρίου 1995 η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου μεταμορφώνεται σε Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (Π.Ο.Ε.). Ο σκοπός του νεοσύστατου οργανισμού είναι η διευκόλυνση τόσο των παραγωγών αγαθών

και υπηρεσιών, όσο και εξαγωγέων και εισαγωγέων. Η Έδρα του Οργανισμού ορίζεται στη Γενεύη της Ελβετίας.

1.2 Η διάρθρωση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου είναι ένας φορέας με μεγάλο εύρος λειτουργιών και υποχρεώσεων. Αυτό έχει σαν συνέπεια η διοίκηση και η παρακολούθηση του να μην είναι απλή υπόθεση. Για τον λόγο αυτό η διοίκηση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου δεν είναι συγκεντρωμένη αλλά μοιρασμένη σε πολλά πρόσωπα τα οποία δεν δρουν ανεξέλεγκτα αλλά με βάση τους εσωτερικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς που λαμβάνουν χώρα στον οργανισμό, όπως τις διάφορες επιτροπές. Πιο συγκεκριμένα τα όργανα του ΠΟΕ είναι τα εξής:

ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ: Είναι το ανώτατο όργανο του Π.Ο.Ε. που είναι υπεύθυνο για την ομαλή λειτουργία του οργανισμού. Μπορεί να λαμβάνει πολιτικές αποφάσεις και προβλέπεται ότι θα συμβάλλει στην ακόμα πιο ομαλή λειτουργία του οργανισμού. Συνέρχεται κάθε διετία και έχει αρμοδιότητα για όλα τα θέματα που προκύπτουν στα πλαίσια του Π.Ο.Ε.

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ: Ασχολείται με τα τρέχοντα θέματα του Π.Ο.Ε. Συμμετέχει στις αρμοδιότητες του Οργανισμού Επιλύσεως των Διαφορών και επιθεωρεί τις εμπορικές πολιτικές όλων των κρατών-μελών. Αποτελείται από τους μόνιμους αντιπροσώπους των κρατών-μελών. Κάτω απ' την καθοδήγησή του λειτουργούν τρία ειδικά Συμβούλια: το Συμβούλιο Εμπορίου Υπηρεσιών, το Συμβούλιο Εμπορίου Αγαθών και το Συμβούλιο σχετικά με τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας συνδεδεμένα με το εμπόριο.

Υπάρχουν ξεχωριστές επιτροπές που ασχολούνται κυρίως με τα συμφέροντα των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών (Επιτροπή Εμπορίου και Ανάπτυξης).

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ: Η επιτροπή παρακολουθεί τους εμπορικούς περιορισμούς που επιβάλλουν τα κράτη-μέλη προς αποκατάσταση του ισοζυγίου πληρωμών τους και διεξάγει διαβουλεύσεις μαζί τους για τα περιοριστικά μέτρα.

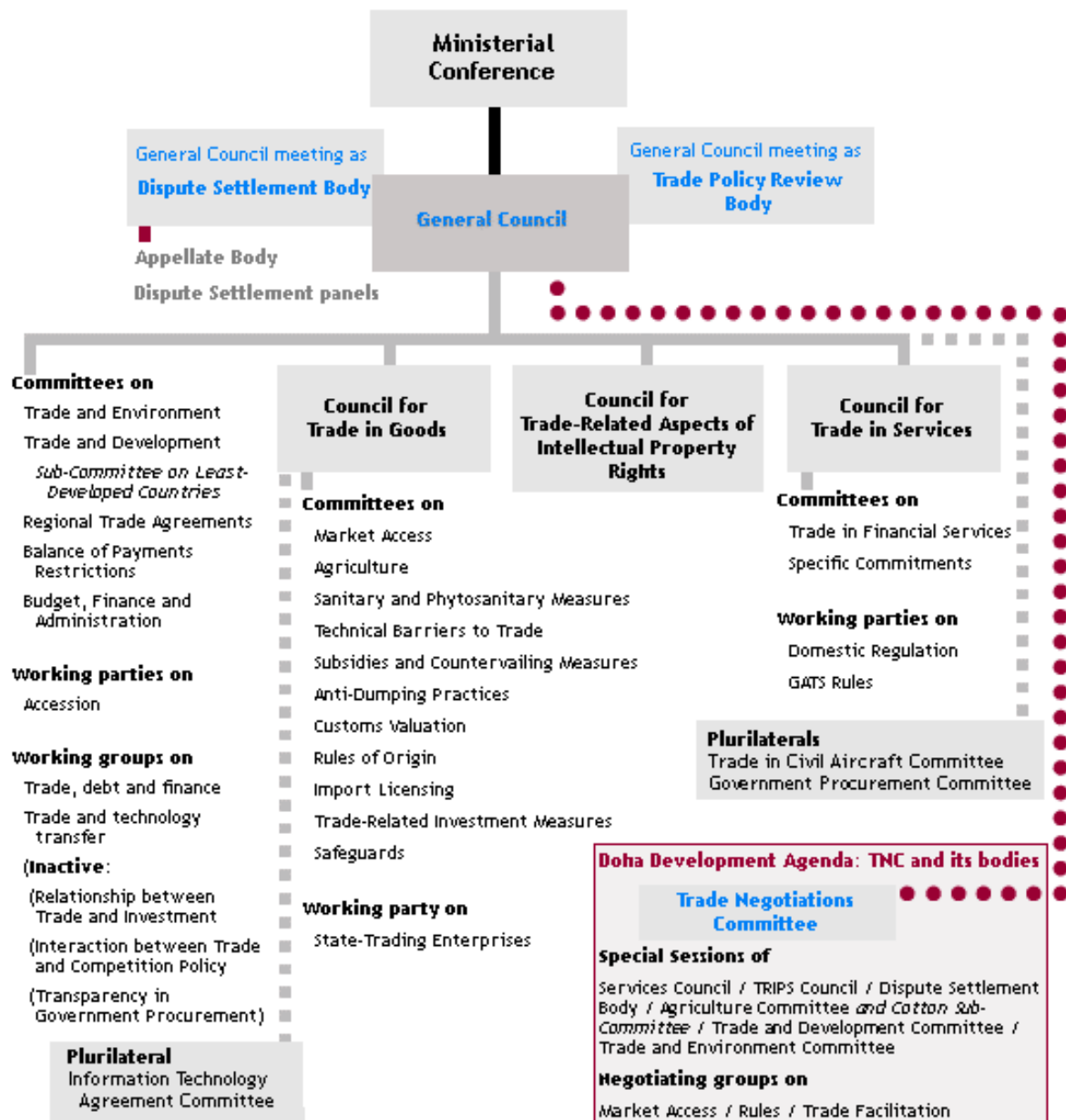
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΑΓΑΘΩΝ: που ασχολείται με θέματα όπως τις επιδοτήσεις, το anti-damping, τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο, τη πρόσβαση στην αγορά, τις επενδύσεις, τις άδειες εισαγωγών.

Παρόμοια, υπάρχουν οι Επιτροπές που ασχολούνται με θέματα που σχετίζονται με τις GATS και TRIPS.

ΟΡΓΑΝΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ: Το οποίο εκδίδει τους διαδικαστικούς κανόνες.

ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ: Το οποίο εκδίδει τους κανόνες για την επίλυση των διαφορών μεταξύ των κρατών-μελών. [πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (www.wto.org)]

Στις χαμηλότερες βαθμίδες του οργανισμού, όπως είναι λογικό να συμβαίνει, υπάρχει διαχωρισμός στις εργασίες και στις αρμοδιότητες του οργανισμού. Οι οποίες φαίνονται καλύτερα στο οργανόγραμμα.

1.3 Σκοπός και Λειτουργίες του Π.Ο.Ε.

Ο Π.Ο.Ε. είναι ο μόνος διεθνής οργανισμός που πραγματεύεται με βάση τους παγκόσμιους εμπορικούς κανόνες μεταξύ των εθνών. Η βασική του λειτουργία είναι να εξασφαλίσει την ελευθερία και την ομαλότητα των εμπορικών ροών. Σαν βασικός οργανισμός με ευθύνη για το εμπορικό σύστημα, έχει το ίδιο κύρος με το Δ.Ν.Τ. και τη Διεθνή Τράπεζα και έχει νομική υπόσταση.

Ο Π.Ο.Ε. έχει την ευθύνη της παροχής ενός κοινού θεσμικού πλαισίου για τον συντονισμό της εμπορικής πολιτικής μεταξύ των μελών τους μέσω νομίμων εργαλείων. Ανάμεσα στους στόχους του συγκαταλέγονται:

- 1) Η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των μελών του.
- 2) Η διαμόρφωση ενός διεθνούς εμπορικού συστήματος που θα εξασφαλίζει την μείωση των φραγμών του εμπορίου και την κατάργηση των διακρίσεων στις διεθνείς εμπορικές σχέσεις.
- 3) Η προώθηση της διαρκούς ανάπτυξης.
- 4) Η βελτίωση των μακροοικονομικών μεγεθών .

Ο ρόλος του Π.Ο.Ε. στο πλαίσιο του διεθνούς εμπορικού συστήματος διαγράφεται σημαντικός. Εκτός απ' τους παραπάνω στόχους του ασκεί λειτουργίες όπως:

- A) Διευκολύνει την εφαρμογή και προωθεί τους στόχους των πολυμερών εμπορικών συμφωνιών.
- B) Παρέχει το πλαίσιο για την διαδικασία επίλυσης των διαφορών.
- Γ) Είναι αρμόδιος να παίρνει αποφάσεις.
- Δ) Ασκεί εποπτεία επί της εμπορικής πολιτικής των κρατών.

Ειδικότερα η λήψη αποφάσεων στον Π.Ο.Ε. ακολουθεί την πρακτική της GATT και βασίζεται στην διαπραγμάτευση και τη συναίνεση (consensus). Η συναίνεση είναι παράδοση της GATT. Σημαίνει ότι κάθε χώρα που παρεβρίσκεται φυσικώς στο Συμβούλιο δεν αντιτίθεται στην απόφαση για κάποιο σημαντικό ζήτημα. Η πρακτική της συναίνεσης έχει μεγάλη αξία για τις μικρότερες χώρες μέλη του ΠΟΕ, ιδιαίτερα αν συνεργαστούν μεταξύ τους, καθώς ακούγεται μ' αυτό τον τρόπο η φωνή τους στις διαπραγματεύσεις.

Αν η επίτευξη συναίνεσης (consensus) δεν μπορεί να επιτευχθεί προβλέπεται δυνατότητα λήψης αποφάσεων με πλειοψηφία. Αν απαιτηθεί, ισχύει ο κανόνας «ένα κράτος-μία ψήφος». Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει αριθμό ψήφων ίσο προς τον αριθμό των μελών της. Για την υιοθέτηση της απόφασης αρκεί απλή πλειοψηφία. Ειδική πλειοψηφία τριών τετάρτων απαιτείται σε περιπτώσεις που αφορούν τροποποιήσεις που σχετίζονται με τις γενικότερες αρχές του Π.Ο.Ε. καθώς και σε περιπτώσεις χορήγησης σ' ένα κράτος απαλλαγής από υποχρέωση που επιβάλλεται απ' την ιδρυτική συμφωνία του Π.Ο.Ε. ή από άλλη πολυμερή συμφωνία. [πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (www.wto.org)]

Κάποια χρήσιμα κριτήρια στο προσδιορισμό της επιρροής μιας χώρας στο σύστημα του Π.Ο.Ε. είναι : το μερίδιό της στο παγκόσμιο εμπόριο, η ανοικτότητά της και το μέγεθος της αγοράς της. Η εμπορική πολιτική μίας χώρας δεν έχει καμία σχέση. Επίσης, για πιο ειδικές περιπτώσεις στον Π.Ο.Ε. το επίπεδο της επιρροής προσδιορίζεται απ' τη σπουδαιότητα του ζητήματος για τη χώρα. Οι βιομηχανικές οικονομίες έχουν μεγάλη επιρροή στον Π.Ο.Ε. αλλά και οι αναπτυσσόμενες χώρες σίγουρα έχουν κάποια επιρροή.

Το θέμα της διεθνούς εποπτείας έχει επίσης ιδιαίτερη σημασία στις διεθνείς σχέσεις και επομένως στον Π.Ο.Ε. Μέχρι το 1988 η GATT δεν διέθετε επίσημο μηχανισμό συνολικής εποπτείας επί των διεθνών εμπορικών σχέσεων. Αντίθετα ο Π.Ο.Ε. ασκεί σημαντικές λειτουργίες εποπτείας. Ο ίδιος επιθεωρεί περιοδικά την εμπορική πολιτική και τις περιφέρειες εξωτερικού εμπορίου των μελών.

Ο Π.Ο.Ε. προωθεί την διαφάνεια η οποία είναι απαραίτητη για να μειώσει τις πιέσεις για προστατευτισμό και να θέσει σε εφαρμογή τις συμφωνίες. Οι προσπάθειες για να αυξηθεί η διαφάνεια και να μελετηθούν οι εμπορικές πολιτικές των μελών αποτελούν κύρια μέριμνα για τον παραπάνω οργανισμό. Και για να εξασφαλιστεί αυτή η διαφάνεια χρησιμοποιούνται πολλά μέσα: Τα πιο σημαντικά έγγραφα του Π.Ο.Ε. συντάσσονται δημόσια, οι αποφάσεις του καθώς και τα ευρήματα των panels δημοσιεύονται σε μια σειρά με την ονομασία «Basic Instruments and Selected Documents» που εκδίδεται απ' τη γραμματεία του.

Επίσης ο Π.Ο.Ε. απαιτεί να δημοσιεύονται τόσο οι κανονισμοί όσο και οι νόμοι για το εμπόριο καθώς και να γίνεται κάθε χρόνο αναγγελία απ' τα μέλη του για όλες τις αλλαγές των κανονισμών, των νόμων και των πολιτικών που ακολουθούνται. Τέλος δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε το ρόλο του ΠΟΕ για την αποτελεσματική επίλυση των διαφορών μεταξύ των μελών. Στα πλαίσια του Π.Ο.Ε. οι διαδικασίες επίλυσης των διαφορών επικαλούνται όταν ένα Μέλος πιστεύει ότι μια πράξη από ένα άλλο Μέλος καταστρέφει παραχωρήσεις που έχουν συμφωνηθεί στο παρελθόν ή αθετεί τους κανόνες του Π.Ο.Ε. Όπως και στα πλαίσια της GATT του 1947 έτσι και στον Π.Ο.Ε. οι διαμαρτυρίες μπορούν να λάβουν 3 μορφές :

- διαμαρτυρία για παράβαση των αρχών του Π.Ο.Ε., όπως της «μη διάκρισης»
- διαμαρτυρία ενός Μέλους για το ότι μια κυβέρνηση ούτε λίγο ούτε πολύ καταργεί προηγούμενες συμφωνίες και
- διαμαρτυρίες των μελών για διάφορες πράξεις άλλων μελών που οδήγησαν σε ακύρωση ενός διαπραγματευόμενου στο παρελθόν προνομίου.

Οι διαφορές που παρουσιάζονται στον Π.Ο.Ε. διαπραγματεύονται απ' το Σώμα Επίλυσης των Διαφορών (Dispute Settlement Body) που έχει την δικαιοδοσία να επιβάλει ακόμα και μέτρα για αντίποινα αν χρειαστεί. Η διαδικασία επίλυσης των διαφορών είναι συγχρονισμένη, αυτόματη και δεσμευτική σε σχέση με την GATT του 1947 (παρόλο που αυτό που έχει κάνει

σε μεγαλύτερο βαθμό ο Π.Ο.Ε. είναι να έχει κωδικοποιήσει ήδη υπάρχουσες πρακτικές).

Αν και η διαδικασία επίλυσης των διαφορών έχει βελτιωθεί πολύ σε σχέση με το παρελθόν διαπιστώνονται αρκετές αδυναμίες. Η πιο σημαντική είναι η εμφάνιση προβλήματος στην σύσφιξη των κανόνων για καλύτερη επιβολή τους, όταν οι μικρές χώρες αποφεύγουν να φέρουν στο προσκήνιο υποθέσεις εναντίον των μεγαλύτερων χωρών. Επομένως, βελτιώσεις σίγουρα χρειάζονται στα πλαίσια του Π.Ο.Ε.

1.4 Τα οφέλη από την ύπαρξη του Π.Ο.Ε.

Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να κατανοήσουμε τον λόγο που ένας οργανισμός σαν τον Π.Ο.Ε. είναι απαραίτητος στον κόσμο. Όχι μόνο στις εμπορικές συναλλαγές αλλά και γενικότερα.

Ένας προφανής λόγος είναι η διατήρηση της ειρήνης μεταξύ των κρατών. Και αυτό συμβαίνει, αν και ακούγεται ουτοπικό, γιατί ο Οργανισμός προωθεί την ομαλή κύλιση του εμπορίου ανάμεσα στα κράτη-μέλη. Έτσι τα συναλλασσόμενα κράτη αποφεύγουν τις προστριβές που οδηγούν σε συρράξεις.

Το σημαντικότερο όφελος από τον οργανισμό είναι απελευθέρωση του εμπορίου από τον προστατευτισμό, που έχει σαν συνέπεια την μείωση των τιμών των υλικών αλλά και των άυλων αγαθών που χρησιμοποιούν καθημερινά εκατομμύρια άνθρωποι ανά τον πλανήτη. [πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (www.wto.org)]

Τέλος θα πρέπει να αναφερθεί ότι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου συμβάλλει θετικά στην καλή διακυβέρνηση των χωρών μελών, λόγω των περιορισμών που θέτει στις πολιτικές των εκάστοτε κυβερνήσεων.

1.5 Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου Σήμερα, και οι Υπηρεσίες.

Όπως είναι ήδη κατανοητό ο Π.Ο.Ε. ασχολείται σε γενικές γραμμές με το εμπόριο και τους κανόνες που το διέπουν μεταξύ των κρατών. Λέγοντας όμως εμπόριο το πρώτο πράγμα που μπορεί να σκεφτεί κανείς είναι το

εμπόριο των υλικών αγαθών, όπως το εμπόριο τροφίμων, ειδών ένδυσης και άλλων παρόμοιων αγαθών.

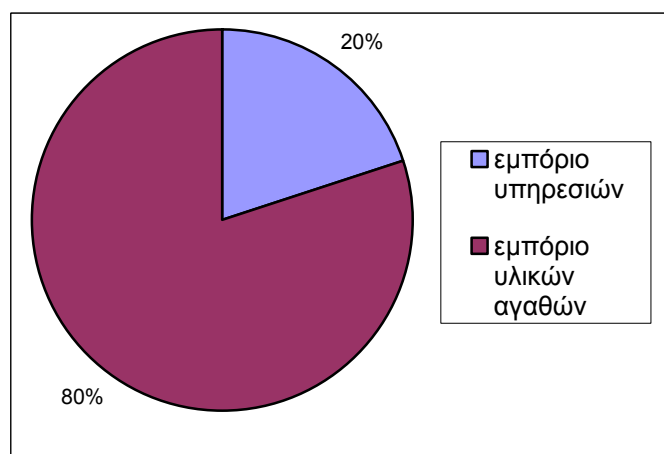
Στην σημερινή εποχή, η οποία αλλάζει συνεχώς λόγω των καινούριων δεδομένων που εμφανίζονται, ως αγαθό νοείται και η παραγωγή μιας υπηρεσίας που μπορεί να γίνει αντικείμενο εμπορίου μεταξύ των χωρών.

Μάλιστα, όπως υπογράμμισε ο καθηγητής Jeffrey Sachs, ο οποίος είναι και σύμβουλος του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ Κόφι Αναν, σε παγκόσμιο επίπεδο, εδώ και χρόνια, οι υπηρεσίες κερδίζουν σημαντικό έδαφος ως οικονομική δραστηριότητα και στις αναπτυσσόμενες χώρες καλύπτουν μέχρι και 70% του Ακαθάριστου Εγχωρίου Προϊόντος τους. Έτσι, στις περισσότερες οικονομίες του κόσμου, οι υπηρεσίες συμμετέχουν με τα υψηλότερα ποσοστά όχι μόνον στην παραγωγή αλλά και στη συνολική απασχόληση

Αλλά όταν κανείς αναφέρεται σε υπηρεσίες τι ακριβώς εννοεί; Ποιες πράξεις θεωρούνται υπηρεσίες; Την απάντηση την δίνει ο Π.Ο.Ε. μέσα από την γενική συμφωνία σχετικά με το εμπόριο των υπηρεσιών (GATS) που αποτελεί το πρώτο σύνολο κανόνων και μέτρων που συμφωνήθηκαν σε πολυμερές επίπεδο για τη ρύθμιση του διεθνούς εμπορίου των υπηρεσιών. Και αναφέρεται σε τέσσερα είδη παροχής υπηρεσιών τα οποία είναι:

- παροχή μιας υπηρεσίας από ένα κράτος μέλος με προορισμό ένα άλλο μέλος (παράδειγμα: διεθνείς τηλεφωνικές κλήσεις)·
- παροχή μιας υπηρεσίας στο έδαφος ενός κράτους μέλους με προορισμό έναν καταναλωτή οποιουδήποτε άλλου μέλους (παράδειγμα: τουρισμός)·
- παροχή μιας υπηρεσίας χάρη στην εμπορικού χαρακτήρα παρουσία ενός μέλους στο έδαφος ενός άλλου μέλους (παράδειγμα: τραπεζικές υπηρεσίες)·
- παροχή μιας υπηρεσίας από πρόσωπα ενός κράτους μέλους στο έδαφος οποιουδήποτε άλλου μέλους (παραδείγματα: κατασκευαστικά έργα, μανεκέν, σύμβουλοι).

Φυσικά πρέπει να σημειωθεί η ανάπτυξη της τεχνολογίας η οποία συνέβαλε στην αλματώδη άνοδο των συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών, άμεσα και έμμεσα. Η συμμετοχή των υπηρεσιών τόσο στο παγκόσμιο εμπόριο όσο και στις άμεσες διεθνείς επενδύσεις, αυξάνεται. Μάλιστα, οι υπηρεσίες είναι μεταξύ των ταχύτερα αναπτυσσόμενων κλάδων του παγκόσμιου εμπορίου τα τελευταία 15 χρόνια. Σήμερα, η αξία του εμπορίου των υπηρεσιών φθάνει τα 25 τρις. δολάρια και αντιπροσωπεύει το ένα πέμπτο της αξίας του εμπορίου των αγαθών και των υπηρεσιών μαζί, ή το ένα τέταρτο της αξίας του παγκόσμιου εμπορίου αγαθών. [πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (www.wto.org)]

Ωστόσο, η συστηματική καταγραφή των διεθνών συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών είναι σχετικά πρόσφατη και η έρευνα για το εμπόριο υπηρεσιών είναι περιορισμένη. Αυτό αποδίδεται τόσο σε θεωρητικές, όσο και σε πρακτικές δυσχέρειες. Επειδή οι υπηρεσίες απαιτούν εγγύτητα ανάμεσα στον παραγωγό και τον καταναλωτή.

Πάντως, η αξία των διεθνών συναλλαγών στον τομέα των υπηρεσιών θεωρείται γενικά υποεκτιμημένη, γιατί σημαντικό μέρος του εμπορίου αυτού πραγματοποιείται από εταιρείες εγκατεστημένες σε ξένες χώρες. Αυτή τους η δραστηριότητα δεν εμφανίζεται στις στατιστικές του ισοζυγίου πληρωμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.

Στο 2^ο κεφάλαιο θα συναντήσουμε την Ελλάδα και τις αναγνωρισμένες υπηρεσίες από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, που παράγει . Θα δούμε δηλαδή αναλυτικά με ποιες υπηρεσίες δραστηριοποιείται η Ελλάδα στο παγκόσμιο εμπόριο υπηρεσιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Η Ελλάδα και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου.

Σήμερα είναι σχεδόν αδύνατη η επιβίωση ενός ανθρώπου σε ένα δάσος μακριά από κατοικημένη περιοχή. Στην αρχή, η αλληλεξάρτηση ήταν τοπική και εξελίχθηκε σταδιακά σε περιφερειακή, εθνική, διεθνή. Σήμερα επίσης, καμιά χώρα πλούσια με ανεπτυγμένη τεχνολογία και πόρους δεν έχει τη δυνατότητα να επιβιώσει μόνη της. Αν οι ΗΠΑ αποφασίσουν να διακόψουν κάθε οικονομική σχέση με όλες τις χώρες του κόσμου ή αντίστροφα αν οι άλλες χώρες της γης σταματήσουν κάθε συναλλαγή με τις ΗΠΑ, η απασχόληση και το εισόδημα στις ΗΠΑ θα πέσουν κατακόρυφα. Η οικονομική, όμως, πτώση των ΗΠΑ θα συμπαρασύρει σε κρίση όλες τις χώρες του κόσμου που πραγματοποιούν σοβαρές εξαγωγές στις ΗΠΑ ή και έχουν επενδύσει σ' αυτήν, όπως σχεδόν όλες οι χώρες της Νοτίου και Ανατολικής Ασίας, η Ευρώπη και πολλές χώρες της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής. Δηλαδή όλες οι χώρες του κόσμου θα οδηγηθούν σε οικονομική κάμψη λόγω της αλληλεξαρτήσεως. Αντίστροφα, η ανάπτυξη οποιωνδήποτε χωρών του κόσμου συνεπάγεται την άνοδο όλων. [πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (www.wto.org)]

Περαιτέρω, κατά την τελευταία πεντηκονταετία, χώρες αναπτυσσόμενες που διέκοψαν τη διεθνή οικονομική τους συνεργασία, έπεσαν σε στασιμότητα και φτώχεια. Αντίστροφα, χώρες φτωχές, που πεινούσαν, με τον διεθνή οικονομικό προσανατολισμό τους εξελίχθηκαν σε αναπτυσσόμενες, εξασφαλίζοντας τα αναγκαία για την επιβίωσή τους. Η σοβαρή συμβολή του διεθνούς εμπορίου και επομένως του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου είναι προφανής.

Τα παραπάνω δεν μπορούσε να τα αγνοήσει η Ελλάδα, έτσι ως ένα από τα 51 ιδρυτικά κράτη του ΟΗΕ, δεν θα μπορούσε να λείπει από αυτόν το σημαντικό οργανισμό που θα την οδηγούσε ταχύτερα στην οικονομική της ανάπτυξη.

Έτσι το 1948, ένα χρόνο μετά την θέσπιση της “Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου” γίνεται και αυτή μέλος της. Και επομένως μέλος και του Π.Ο.Ε.

2.2 Η Ελλάδα και ο τομέας των υπηρεσιών.

Η Ελλάδα, όπως και η Ευρωπαϊκή ένωση, αποδίδει εξαιρετική σημασία στην προώθηση του τομέα των υπηρεσιών. Οι λόγοι που συμβαίνει αυτό, για την σπουδαιότητα των υπηρεσιών έχουν αναπτυχθεί παραπάνω. Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας και η πολιτική της κατάσταση επιτρέπουν την ανάπτυξη και προώθηση ορισμένων υπηρεσιών. Οι βασικότερες που είναι αναγνωρισμένες και από τον παγκόσμιο οργανισμό εμπορίου είναι οι εξής:

- A) Τουρισμός
- B) Ναυτιλία
- Γ) Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες
- Δ) Τηλεπικοινωνίες
- E) Μεταφορές

Παρακάτω θα δούμε την σπουδαιότητα που παίζουν οι παραπάνω υπηρεσίες για την Ελλάδα, καθώς και σε ποιο επίπεδο βρίσκονται σήμερα. [πηγή: Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (www.wto.org)]

A) Ελλάδα και Τουρισμός.

Από τα μέσα της δεκαετίας του '60, ο τουρισμός εξελίσσεται σε έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της ελληνικής οικονομίας και σε κύρια πηγή ανάπτυξης. Ξεκινώντας με λιγότερες από 2 εκατομμύρια αφίξεις το 1970, τέσσερις δεκαετίες αργότερα περισσότερα από 12 εκατομμύρια αλλοδαποί (δεν υπολογίζονται οι εισοδοί από Αλβανία) περνούν ετησίως τα σύνορα της χώρας, στη συντριπτική τους πλειοψηφία για τουρισμό.

Οι εισπράξεις από την παροχή πάσης φύσεως υπηρεσιών σε αυτούς τους επισκέπτες έφτασαν το 2007 τα €11 δισεκατ. ή περίπου το 6% του ΑΕΠ. Συνολικά, η τουριστική βιομηχανία συνεισφέρει στην οικονομική δραστηριότητα (ΑΕΠ) το 15 – 20%.

Η εξέλιξη αυτή συμβαδίζει με τις παγκόσμιες εξελίξεις στον τομέα του τουρισμού. Το 1980 καταγράφηκαν περίπου 100 εκατομμύρια διασυνοριακές αφίξεις παγκοσμίως. Το 2007 το νούμερο αυτό ξεπέρασε τα 680 εκατομμύρια. Οι επιπτώσεις στους τομείς των μεταφορών και της τουριστικής βιομηχανίας ήταν δραματικές. Η παγκόσμια αυτή άνθηση των ταξιδιών, κυρίως για

επαγγελματικούς λόγους και αναψυχή συνοδεύτηκε από αύξηση του εισοδήματος και της απασχόλησης στις χώρες-προορισμούς, αλλά και από σημαντικά προβλήματα.

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις, η εξάρτηση από μία μόνο πηγή εισοδήματος και η εποχικότητα της δημιουργούμενης απασχόλησης είναι μερικά από αυτά. Ο ανταγωνισμός για την προσέλκυση τουριστών και την αύξηση των εσόδων εντείνεται σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς νέοι τουριστικοί προορισμοί εισέρχονται στη διεθνή αγορά. Η διεθνής βιβλιογραφία προσδιορίζει έναν κύκλο ζωής για τους τουριστικούς προορισμούς. Η αρχική φάση είναι αυτή της εισαγωγής στην τουριστική αγορά. Ακολουθεί η φάση της ανάπτυξης, που χαρακτηρίζεται από υψηλούς ρυθμούς αύξησης τόσο των αφίξεων όσο και των εισπράξεων και από την πολλές φορές άναρχη ανάπτυξη των απαραίτητων υποδομών. Στη συνέχεια έρχεται η φάση της ωριμότητας και ο κορεσμός. Ο αριθμός των επισκεπτών δεν μπορεί να αυξάνεται έπ' αόριστον με υψηλούς ρυθμούς. Βεβαίως, η πορεία προς την φάση της ωριμότητας διαφέρει ως προς τους ρυθμούς ανάπτυξης και τη μορφή του τουρισμού ανάλογα με τον προορισμό. Η αναπτυξιακή στρατηγική που ακολουθείται επηρεάζει την εξέλιξη του προορισμού μετά την ωρίμανσή του. Η άναρχη ανάπτυξη των υποδομών συνήθως έχει περιβαλλοντικές επιπτώσεις και συνεπάγεται την καταστροφή των χαρακτηριστικών που κάνουν έναν προορισμό ελκυστικό. Υποδομές χαμηλών ποιοτικών χαρακτηριστικών προσελκύουν φθινό τουρισμό, ενώ συνεπάγονται χαμηλή κερδοφορία των επιχειρήσεων και δυσκολία πραγματοποίησης επενδύσεων, που με τη σειρά της οδηγεί σε αδυναμία ποιοτικής αναβάθμισης ή έστω διατήρησης του ποιοτικού επιπέδου.

Με την κατάλληλη πολιτική, η είσοδος σε αυτό τον φαύλο κύκλο μπορεί να αποφευχθεί με τη δημιουργία ποιοτικών υποδομών και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος με εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ώστε πιθανή κάμψη των ρυθμών αύξησης των αφίξεων να μην συνδυαστεί με μείωση των εσόδων. [πηγή: photo.kathimerini.gr/xtra/files/Meletes/pdf/Mel241006.pdf]

Η Ελλάδα είναι πλέον ένας ώριμος τουριστικός προορισμός. Η τουριστική ανάπτυξη στην Ελλάδα στηρίχθηκε στην προσφορά του κλασσικού τουριστικού προϊόντος, ήλιος & θάλασσα, και ουσιαστικά δεν έχει διαφοροποιηθεί. Εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις παραδοσιακές χώρες προέλευσης της Βορειοδυτικής Ευρώπης και αδυνατεί να αξιοποιήσει αποτελεσματικά νέες πηγές τουριστικής ζήτησης. Τέλος, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των υποδομών θεωρούνται χαμηλού επιπέδου από τους ίδιους τους παράγοντες του χώρου. Η έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού για τις τουριστικές επενδύσεις και η έλλειψη μιας εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής για τον τουρισμό δυσχεραίνουν την υλοποίηση των απαραίτητων επενδύσεων για την βελτίωση της ποιότητας των τουριστικών υποδομών.

Το ελληνικό τουριστικό προϊόν αντιμετωπίζει έντονο ανταγωνισμό από μεσογειακούς τουριστικούς προορισμούς με παρόμοια χαρακτηριστικά. Ο ανταγωνισμός δεν προέρχεται πλέον μόνο από παραδοσιακούς προορισμούς, όπως η Ισπανία, αλλά και από νέους αναδυόμενους προορισμούς, όπως η Τουρκία και από κάποιους οι οποίοι επανέρχονται δυναμικά στην παγκόσμια

τουριστική αγορά, όπως η Κροατία. Πολιτικές εντάσεις, τρομοκρατικά χτυπήματα και πολεμικές συρράξεις ανακόπτουν την ανοδική πορεία ορισμένων από τους ανταγωνιστές, αλλά δεν αποτελούν παρά βραχυχρόνιες «ανάσες» για τον ελληνικό τουρισμό.

Η πρόκληση που αντιμετωπίζει η ελληνική τουριστική αγορά είναι η διατήρηση της ανταγωνιστικότητάς της. Η διεθνής εμπειρία έχει αναδείξει δύο διαφορετικές προσεγγίσεις για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας. Σύμφωνα με την πρώτη, η προσπάθεια διατήρησης υψηλών ρυθμών αύξησης της ζήτησης ή έστω διατήρησης του αριθμού των επισκεπτών σε υψηλά επίπεδα επικεντρώνεται στη προσφορά χαμηλών τιμών. Αυτή η επιλογή προσθέτει ένα επιπλέον στοιχείο στον φαύλο κύκλο που προκαλούν οι ποιοτικά ανεπαρκείς υποδομές, καθώς οι χαμηλές τιμές δυσκολεύουν την επίτευξη κερδοφορίας, την πραγματοποίηση επενδύσεων και την βελτίωση ή έστω διατήρηση του ποιοτικού επιπέδου των προσφερόμενων υπηρεσιών. Αν και ένας προορισμός οφείλει να διατηρεί την ανταγωνιστικότητά του στις τιμές, αυτή δεν είναι από μόνη της ικανή συνθήκη για τη διατήρηση ή τη βελτίωση της θέσης του. Άλλωστε, οι σχετικοί δείκτες για την ανταγωνιστικότητα των τουριστικών προορισμών ως προς το κόστος, αποδεικνύουν τη δυσκολία της ελληνικής τουριστικής αγοράς να ακολουθήσει έναν πόλεμο τιμών. Η ελληνική τουριστική αγορά υστερεί συγκριτικά με όλους τους ανερχόμενους μεσογειακούς τουριστικούς προορισμούς στη σχετική κατάταξη.

Σύμφωνα με τη δεύτερη προσέγγιση, η ανταγωνιστικότητα βελτιώνεται όταν η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών αυξάνεται περισσότερο από το κόστος (value for money). Η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών παίζει σημαντικό ρόλο στη διατήρηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Η ποιότητα άλλωστε είναι αυτή που μπορεί να διατηρήσει υψηλά επίπεδα ζήτησης για έναν προορισμό παρά τον εντεινόμενο ανταγωνισμό. Η ποιοτική αναβάθμιση και διαφοροποίηση του ελληνικού τουριστικού προϊόντος είναι πλέον επιτακτική ανάγκη και αποτελεί μόνιμη επιδίωξη, των τελευταίων τουλάχιστον 20 ετών, όλων όσων εμπλέκονται με τον τουρισμό στην Ελλάδα.

Η ποιοτική αναβάθμιση των υποδομών αφορά κατά κύριο λόγο τον τομέα των μεταφορών και το ξενοδοχειακό δυναμικό. Ο τουρισμός αποτελεί μέρος μόνο των παραγόντων που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον σχεδιασμό των απαραίτητων επενδύσεων στον τομέα των μεταφορών. Αντίθετα το ξενοδοχειακό δυναμικό αποτελεί προτεραιότητα όσον αφορά την ποιοτική αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών.

Η διαφοροποίηση του προϊόντος μπορεί να επιτευχθεί με την ανάπτυξη νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως ο αγροτουρισμός, την ανάπτυξη μορφών τουρισμού γνωστών σε άλλες τουριστικές αγορές, νέων για την Ελλάδα, όπως ο τουρισμός πόλεων (city break), εκμεταλλεόμενοι και την επιτυχία της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων 2004. Χαρακτηριστικό της αδυναμίας εκμετάλλευσης των δυνατοτήτων είναι η ανεπαρκής αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας.

Η σπουδαιότητα του τουρισμού για την παγκόσμια & ελληνική οικονομία

Ο τουρισμός έχει εξελιχθεί παγκοσμίως σε μία από τις σημαντικότερες βιομηχανίες, αποτελώντας σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης και πηγή απασχόλησης. Η σημασία του τουρισμού για την ελληνική οικονομία είναι μεγαλύτερη από ότι για το σύνολο της παγκόσμιας οικονομίας.

Η εντεινόμενη παγκοσμιοποίηση δεν έχει αυξήσει δραματικά μόνο τις διασυνοριακές κινήσεις αγαθών και κεφαλαίων, αλλά και τις μετακινήσεις ανθρώπων, είτε αυτοί ταξιδεύουν για λόγους επαγγελματικούς είτε αναψυχής. Το 2007 οι διεθνείς αφίξεις έφτασαν τον αριθμό ρεκόρ των 681,5 εκ. έπειτα από μία συνεχή άνοδο 21 ετών, με εξαίρεση το 2001 (τρομοκρατικές επιθέσεις 11/9) και το 1998 (Ασιατική κρίση του 1997 και Ρωσική κρίση). Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού – United Nations World Tourism Organization (UNWTO) – προβλέπει ότι έως το 2020 οι διεθνείς αφίξεις θα ξεπεράσουν το 1,5 δισεκ.

Τα οφέλη για την παγκόσμια οικονομία από τον τουρισμό ήταν και εξακολουθούν να είναι σημαντικά. Είναι όμως δύσκολο να εκτιμηθούν ποσοτικά λόγω έλλειψης στοιχείων. Ο UNWTO και ο ΟΟΣΑ έχουν αναπτύξει τη μεθοδολογία για τη δημιουργία ενός συστήματος Εθνικών Δορυφόρων Λογαριασμών για τον Τουρισμό (Tourism Satellite Accounts). Η μεθοδολογία αυτή παρέχει μια εκτίμηση τόσο των πρωτογενών, όσο και των δευτερογενών επιδράσεων του εξωτερικού και του εσωτερικού τουρισμού στην οικονομία. Ελλείψει TSA μπορεί κάποιος να σχηματίσει μια εικόνα χρησιμοποιώντας τα στοιχεία για τις τουριστικές εισπράξεις από τον εισερχόμενο τουρισμό, που αποτελούν ένα κλάσμα των συνολικού οφέλους της οικονομίας, όπως αυτά δίνονται από τα Ισοζύγια Διεθνών Συναλλαγών κάθε χώρας. Οι τουριστικές εισπράξεις ανέρχονται στο 1,5% του παγκόσμιου ΑΕΠ το 2007. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς του World Tourism & Travel Council (WTTC), το 2008 η τουριστική οικονομία αναμένεται να παράγει όχι απλώς το 1,5% του ανωτέρου διαγράμματος, αλλά το 10,3% του παγκόσμιου ΑΕΠ και να απασχολήσει 234,3 εκ. εργαζομένους (8,7% της συνολικής απασχόλησης). Τα αντίστοιχα νούμερα για την Ελλάδα είναι 15,1% του ΑΕΠ και 699.000 θέσεις εργασίας (15,9% της συνολικής απασχόλησης).

Η σχετική σημασία του τουρισμού για την ελληνική οικονομία είναι μεγαλύτερη. Η Ελλάδα από τη δεκαετία του 1980 έχει μετατραπεί σε έναν από τους σημαντικότερους τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως. Οι αφίξεις αλλοδαπών σημείωσαν αλματώδη αύξηση τις δεκαετίες του 1980 και του 1990. Οι εισπράξεις από τον εισερχόμενο τουρισμό αυξήθηκαν τα τελευταία 2 χρόνια σε τρέχουσες και πραγματικές (αποπληθωρισμένες) τιμές. Όμως, ως ποσοστό του ΑΕΠ έχουν μείνει σταθερές και έχουν μειωθεί στο 6,1% του ΑΕΠ το 2007 από το 7,9% του ΑΕΠ το 2000. Χαρακτηριστικό της σπουδαιότητας των τουριστικών εισπράξεων για την ελληνική οικονομία είναι ότι η Ελλάδα πλήρωσε για εισαγωγές πετρελαίου το 2007 το 4,9% του ΑΕΠ ενώ οι εισπράξεις από τις τουριστικές υπηρεσίες έφτασαν το 6,1% ή €11 δισεκατ.

Χαρακτηριστικά του ελληνικού τουρισμού.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του ελληνικού τουριστικού προϊόντος (προσφορά) και των ξένων τουριστών στην Ελλάδα (ζήτηση) δεν έχουν μεταβληθεί ουσιαστικά τα τελευταία 20 χρόνια:

□ Η εποχικότητα της ζήτησης παραμένει έντονη, με το 50% των τουριστών να έρχεται στην Ελλάδα το τρίμηνο Ιουλίου – Σεπτεμβρίου, ενώ την περίοδο Μάιο – Σεπτέμβριο έρχεται στη χώρα περίπου το 70% των τουριστών. Η Ελλάδα παραμένει πάντοτε προορισμός καλοκαιρινών διακοπών.

□ Η συντριπτική πλειοψηφία των τουριστών έρχονται στην Ελλάδα για τον ήλιο και τη θάλασσα. Μορφές τουρισμού όπως ο συνεδριακός ή ο αγροτουρισμός δεν έχουν σημαντικά μερίδια αγοράς, εντείνοντας το πρόβλημα της εποχικότητας.

□ Το κυριότερο μέσο ταξιδιού παραμένει το αεροπλάνο. Πάνω από 80% των τουριστών φτάνει στην Ελλάδα αεροπορικώς, οδικώς περίπου το 14% και δια θαλάσσης το 4,5%.

□ Οι σημαντικότερες χώρες προέλευσης παραμένουν οι ίδιες τα τελευταία χρόνια, κατά σειρά το Ηνωμένο Βασίλειο (το 21,2% του εισερχόμενου τουρισμού το 2007), η Γερμανία (17,5%), η Ιταλία (8,8%), η Γαλλία (5,3%), η Ολλανδία (5,2%) και οι Σκανδιναβικές χώρες (7,5%). Τα μερίδια χωρών, όπως οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία παραμένουν εξαιρετικά χαμηλά, ενώ χώρες προέλευσης από την πρώην ΕΣΣΔ παραμένουν ουσιαστικά αναξιοποίητες.

Αντίθετα, στην Τουρκία οι χώρες της πρώην ΕΣΣΔ αποτελούν την δεύτερη μεγαλύτερη πηγή προέλευσης των αφίξεων.

□ Η προσφορά είναι γεωγραφικά συγκεντρωμένη σε Κρήτη (21% των κλινών), Δωδεκάνησα (17%), Ιόνια Νησιά (12%), Αττική (9%), Χαλκιδική (6,5%) και Κυκλάδες (6%).

□ Το επενδυτικό περιβάλλον είναι κάθε άλλο παρά ιδανικό, όπως φαίνεται και από τους σχετικούς δείκτες των μελετών ανταγωνιστικότητας, σύμφωνα με τους οποίους η Ελλάδα βρίσκεται πάντα στις χαμηλότερες θέσεις της κατάταξης.

□ Οι τουριστικές αγορές στις χώρες προέλευσης κυριαρχούνται από λίγες μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες – τουριστικούς πράκτορες (Tour Operators, T.O.), οι οποίοι πλέον έχουν επεκταθεί και στους τομείς των μεταφορών και της διαμονής. Η ολιγοπωλιακή δύναμη των εταιρειών αυτών, ενισχύθηκε σημαντικά και από τις συνεχείς εξαγορές και συγχωνεύσεις στον κλάδο τα τελευταία χρόνια. Η εξάρτηση του ελληνικού τουρισμού από τον μαζικό

τουρισμό, που οι Τ.Ο. ελέγχουν, κάνουν τις σχέσεις των ελληνικών τουριστικών επιχειρήσεων με αυτές κρίσιμο σημείο προς διερεύνηση.

Εκμεταλλεούμενοι τη μεγάλη διαπραγματευτική τους δύναμη, οι Τ.Ο. πιέζουν για μειώσεις τιμών αλλά και για περισσότερες και καλύτερες υπηρεσίες, δυσκολεύοντας έτσι την επικερδή λειτουργία των ελληνικών τουριστικών επιχειρήσεων.

□ Τέλος, όπως και σε όλους σχεδόν τους τομείς της ελληνικής οικονομίας, υπάρχει μεγάλη καθυστέρηση στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών. Η ελληνική τουριστική αγορά θεωρείται πλέον ένας ώριμος τουριστικός προορισμός. Ένας δείκτης που χρησιμοποιείται ευρέως για τον ορισμό ενός προορισμού ως ώριμου είναι ο πληθυσμός του προορισμού προς τις διεθνείς αφίξεις. Όσο ο δείκτης αυτός μειώνεται προς τη μονάδα τόσο πιο ώριμος μπορεί να χαρακτηριστεί ένας προορισμός. Η Ελλάδα όπως φαίνεται στον Πίνακα 1 παρακάτω, ανήκει σαφώς στους ώριμους τουριστικούς προορισμούς.

Πίνακας 1							
ΕΓΧΩΡΙΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ / ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ							
	Ελλάδα	Τουρκία	Κροατία	Ιταλία	Ισπανία	Πορτ/λία	Αίγυπτος
1999	0,95	9,62	1,2	1,58	0,86	0,87	13,76
2007	0,86	3,39	0,52	1,49	0,75	0,86	8,45

Πηγή: World Bank, UNWTO, ΕΣΥΕ, ΕΟΤ, ΙΤΕΠ

Η Ελλάδα δεν ανταγωνίζεται πλέον μόνο προορισμούς, όπως η Ιταλία και η Ισπανία. Τα τελευταία χρόνια νέοι τουριστικοί προορισμοί, όπως η Τουρκία και η Κροατία, προσφέρουν πλέον το ίδιο προϊόν με την Ελλάδα (ήλιος και θάλασσα), διεκδικώντας κατά κύριο λόγο μερίδιο από τις ίδιες τουριστικές αγορές που απευθύνεται και το ελληνικό τουριστικό προϊόν. Απευθύνονται κυρίως σε τουρίστες από τις χώρες της Β.Δ. Ευρώπης και προσπαθούν να προσελκύσουν μαζικό τουρισμό. Κύριο ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα είναι το χαμηλό κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Η πορεία χωρών, όπως η Τουρκία, με την μεγάλη ανάπτυξη τουριστικών υποδομών τα τελευταία 10 χρόνια, είναι σε κάποια σημεία παρόμοια με αυτή της Ελλάδας τη δεκαετία του 1980. Το διάστημα 1999 – 2007 οι αφίξεις στην Τουρκία αυξάνονται κατά μέσο όρο 29,5% ετησίως. Με αυτούς τους ρυθμούς αύξησης των αφίξεων και με τους σημερινούς ρυθμούς πληθυσμιακής αύξησης, ο δείκτης το 2010 αναμένεται να μειωθεί στο 1,44. Αν ληφθεί υπόψη ότι η τουριστική ανάπτυξη επικεντρώνεται στη Δυτική Τουρκία, η τιμή του δείκτη δεν χρειάζεται καν να προσεγγίσει το 1 για να χαρακτηριστεί ώριμη η τουρκική τουριστική αγορά.

Η είσοδος της Τουρκίας και των υπόλοιπων αγορών στους ώριμους προορισμούς είναι ένα κρίσιμο σημείο για την πορεία του ελληνικού τουρισμού. Το πώς θα αντιδράσει η τουρκική αγορά στην αναπόφευκτη μείωση των ρυθμών αύξησης της ζήτησης είναι ένα κρίσιμο ερώτημα. Μία αντίδραση όπως αυτή της ελληνικής αγοράς τη δεκαετία του 80 με μείωση τιμών προκειμένου να διατηρηθούν οι ρυθμοί αυτοί, ενδέχεται να μειώσει τις επενδύσεις και την ποιότητα των υπηρεσιών επιτυγχάνοντας την είσοδο σε έναν γνωστό στην ελληνική τουριστική αγορά φαύλο κύκλο. Το ελληνικό τουριστικό προϊόν οφείλει να διαφοροποιηθεί από τον ανταγωνισμό προσφέροντας ποιοτικότερες υπηρεσίες υψηλότερης αξίας, ώστε να μην επηρεαστεί από ένα πιθανό πόλεμο τιμών, καθώς θα απευθύνεται πλέον σε ανώτερο εισοδηματικά κομμάτι της αγοράς, το οποίο θα αναζητά ποιότητα και δεν θα επηρεάζεται τόσο από τις μεταβολές στις τιμές.

Η Ελλάδα βρίσκεται πίσω από όλους τους αναδυόμενους μεσογειακούς τουριστικούς προορισμούς. Συνεπώς, δεν μπορεί να ανταγωνιστεί με βάση το κόστος, παρά μόνο με βάση την ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών. Η πτώση στο μερίδιο αγοράς τα τελευταία χρόνια, όσον αφορά τις αφίξεις, όπως και στον απόλυτο αριθμό επισκεπτών μέχρι πέρυσι αποδίδεται εν μέρει στον ανταγωνισμό από χώρες με χαμηλότερες τιμές και παρόμοια ποιότητα τουριστικού προϊόντος. Από το 1996 μέχρι το 2001 τόσο ο συνολικός αριθμός αφίξεων όσο και το μερίδιο της ελληνικής τουριστικής αγοράς (ως % του συνόλου των παγκόσμιων αφίξεων) αυξάνεται συνεχώς. Από το 2001 παρουσιάζεται μια στασιμότητα στο συνολικό αριθμό αφίξεων και μια πτώση στο μερίδιο αγοράς. Η αύξηση στον αριθμό αφίξεων που σημειώθηκε το 2005 επανέφερε την Ελλάδα στα επίπεδα του 2001, αλλά τα τελευταία δύο χρόνια το μερίδιο της ελληνικής αγοράς μειώθηκε.

Όπως μπορεί εύκολα να καταλάβει κανείς, ο τουρισμός για την Ελλάδα είναι ένας μοχλός που μπορεί να την οδηγήσει σε περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη. Και επομένως χρήζει την προσοχή της πολιτείας ώστε να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει για την ώρα, γιατί θα ήταν άσχημο για την ελληνική οικονομία να καταρρεύσει ένας από τους μεγαλύτερους οικονομικούς πυλώνες της.

B) Ελλάδα και Ναυτιλία.

Το έμφυτο και αναλλοίωτο, στο πέρασμα των αιώνων, ταλέντο της Ελληνικής φυλής στις θαλάσσιες ασχολίες, δικαιολογείται, από τη γεωγραφική θέση της χώρας στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων, από το γεγονός ότι τα ελληνικά παράλια εκτείνονται σε έκταση 16.000 χλμ. και την ύπαρξη 3.000 νησιών και βραχονησίδων, σε ένα πολυνησιακό σύμπλεγμα με θαλασσινούς κατοίκους. [πηγή: ναυτεμπορική (<http://www.naftemporiki.gr/>)

Η Ελλάδα είναι μία παραδοσιακά ναυτιλιακή χώρα και η εμπορική της ναυτιλία έχει διαδραματίσει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας, στην αύξηση του κύρους της σε διεθνές επίπεδο, στην κοινωνική περιφερειακή συνοχή.

Η Ελληνική Πολιτεία, αναγνωρίζοντας το ρόλο αυτό, έχει συμβάλλει στα πλαίσια των εκάστοτε διαμορφούμενων κοινωνικοοικονομικών συνθηκών, στην ανάπτυξη της Ελληνικής ποντοπόρου ναυτιλίας και στην απρόσκοπτη δραστηριοποίησή της διεθνώς.

Ο ναυτιλιακός κλάδος υπήρξε μάλιστα ο πρόδρομος της διεθνοποίησης των υπολοίπων οικονομικών κλάδων της χώρας, ο οποίος παρά τον διεθνή χαρακτήρα του, διατηρεί στενούς δεσμούς με την υπόλοιπη ελληνική οικονομία.

Αναπόφευκτη συνέπεια της δραστηριοποίησης του μεγαλύτερου μέρους ελληνικού στόλου στις διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές είναι ο επηρεασμός του από πλήθος παραγόντων, αναλόγως με τις επικρατούσες οικονομικές και πολιτικές συνθήκες σε διάφορες περιοχές του κόσμου.

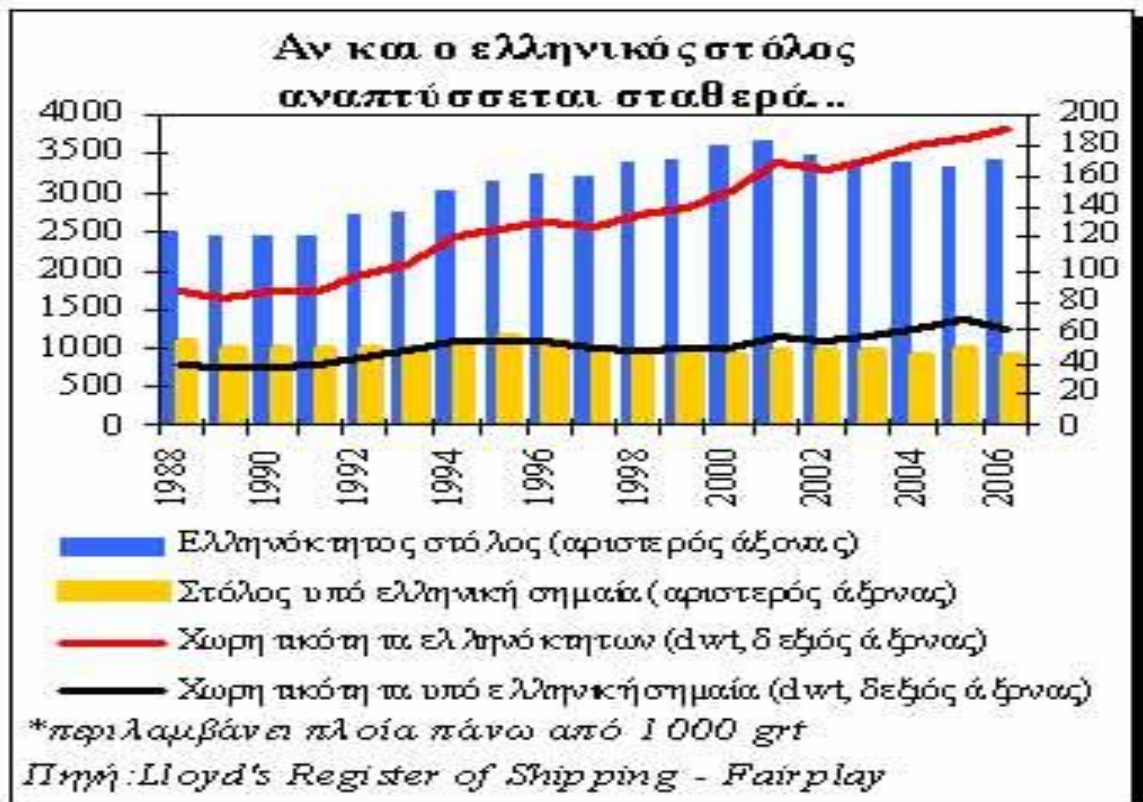
Στο πλαίσιο αυτό, η Ελληνική Πολιτεία, στήριζε και στηρίζει με αυξημένης τυπικής ισχύος θεσμικό πλαίσιο τη ναυτιλιακή επιχειρηματική δραστηριότητα και το Εθνικό νηολόγιο, καθώς και με ιδιαίτερες δέσμες μέτρων ώστε να εξασφαλίζεται η ανταγωνιστική θέση του ναυτιλιακού τομέα σε παγκόσμια κλίμακα.

Η ελληνική ναυτιλία αποτελεί αναμφισβήτητα έναν από τους βασικούς πυλώνες της ελληνικής οικονομίας. Κατέχοντας το 16% του παγκόσμιου εμπορικού στόλου, η Ελλάδα καταλαμβάνει την πρώτη θέση διεθνώς στο ναυτιλιακό κλάδο - έναν κλάδο εξαιρετικά ανταγωνιστικό και σημαντικό (καθώς διακινεί το 95% του παγκοσμίου εμπορίου).

Ωστόσο, η ελληνική ναυτιλία υφίσταται κατά την παρούσα περίοδο διαρθρωτικές και συγκυριακές μεταβολές. Συγκεκριμένα, οι ναύλοι, μετά την εντυπωσιακή άνοδο της διετίας 2003-2004, ακολουθούν πλέον πτωτική πορεία, ενώ ο αυξημένος ανταγωνισμός και οι ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης έχουν οδηγήσει σε ταχεία αναδιάρθρωση του κλάδου με κυρίαρχο στοιχείο τη δημιουργία μεγάλων και σύγχρονων στόλων υπό τον έλεγχο μικρού αριθμού πλοιοκτητών.

Συνεπώς, το σύνολο των εσόδων του ναυτιλιακού τομέα και το μερίδιο της ελληνικής ναυτιλίας σε αυτά δέχονται περιοριστικές επιδράσεις. Εξαργυρώνοντας την άνοδο των ναύλων και τη βελτίωση της ποιότητας του ελληνικού στόλου, το ναυτιλιακό συνάλλαγμα αποτέλεσε κινητήρια δύναμη της ελληνικής οικονομίας, κυρίως τα τελευταία χρόνια. Συνεπώς, η τρέχουσα τάση συρρίκνωσής του εγείρει ανησυχίες.

Η ανοδική πορεία του οικονομικού κύκλου άσκησε θετική επίδραση στη διεθνή ναυλαγορά τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα, το παγκόσμιο ΑΕΠ αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 4% την τελευταία πενταετία, με αιχμή του δόρατος τις αναπτυσσόμενες χώρες Κίνα, Ινδία, Ρωσία, Βραζιλία (BRICs) με μέσο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης 7,8% κατά την ίδια περίοδο. Σε αυτό το πλαίσιο, το διεθνές εμπόριο αυξήθηκε κατά 10% την τελευταία πενταετία, κυρίως λόγω της αυξημένης ζήτησης για πρώτες ύλες από τις προαναφερθείσες χώρες που διανύουν περίοδο αναμόρφωσης και εκβιομηχάνισης.

Καθώς η προσφορά πλοίων ανταποκρίνεται με καθυστέρηση σε μεταβολές της ζήτησης (με μέσο χρόνο παράδοσης παραγγελίας πλοίου να αγγίζει τα 2½ έτη) και τα ατυχήματα σε πετρελαιοφόρα πλοία οδήγησαν σε αυστηρότερους περιβαλλοντικούς κανόνες (π.χ. κατάργηση μονοκάρινων πετρελαιοφόρων), οι ναύλοι για μεταφορές ξηρού φορτίου και πετρελαίου εκτοξεύθηκαν στα ύψη (κατά 70% ετησίως τη διετία 2003-2004).

Ωστόσο, με την παραλαβή των νέων πλοίων από παραγγελίες κατά τη διετία 2003-2004, οι ναύλοι αναμένεται να μειωθούν σημαντικά. Είναι ενδεικτικό ότι

οι συνολικές παραγγελίες σε εκκρεμότητα προσεγγίζουν μεγάλο ποσοστό του υπάρχοντος στόλου.

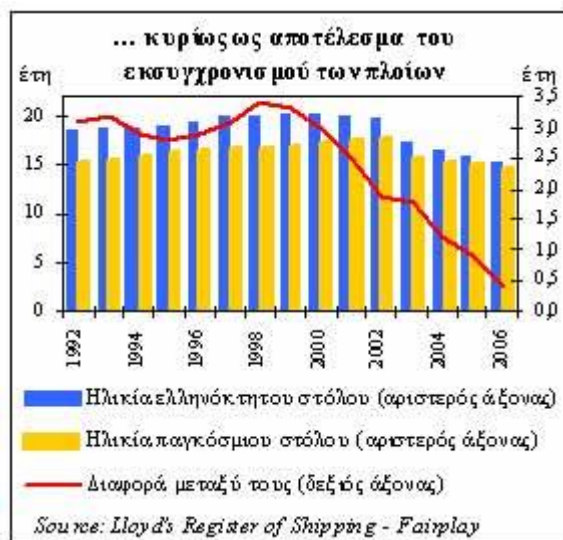
Σύμφωνα με την προηγούμενη ανάλυση οι ναύλοι για μεταφορές ξηρού φορτίου εκτιμάται ότι θα μειωθούν κατά 25% το 2008 σε σχέση με το 2006, ενώ η αντίστοιχη μείωση των ναύλων των πετρελαιοφόρων ενδέχεται να προσεγγίσει το 20%, ανάλογα με τη πορεία της τιμής του πετρελαίου, η οποία με τη σειρά της εξαρτάται από την έκβαση των προβλημάτων στο Ιράν και τη Νιγηρία. Σε κάθε περίπτωση, καθώς η επίδραση των υγιών ρυθμών ανάπτυξης της διεθνούς οικονομίας εξισορροπείται από την αύξηση του παγκόσμιου στόλου, οι ναύλοι αναμένεται να μειωθούν τουλάχιστον 15% το 2008 σε σχέση με το 2006.

Σε αυτό το διεθνές περιβάλλον, ο ελληνόκτητος εμπορικός στόλος παραμένει στην πρώτη θέση διεθνώς. Αντανακλώντας το μεγάλο μερίδιό του στην αγορά, ο κλάδος της ναυτιλίας συνεισφέρει περισσότερο από 4,5% του ΑΕΠ της Ελλάδος, απασχολεί 160.000 εργαζόμενους (4% της συνολικής απασχόλησης), ενώ το ναυτιλιακό συνάλλαγμα καλύπτει το 1/3 του εμπορικού ελλείμματος της χώρας. Ωστόσο, το μερίδιο του ελληνικού στόλου περιορίστηκε κατά 2,2 ποσοστιαίες μονάδες την τελευταία διετία, κυρίως ως αποτέλεσμα του εκσυγχρονισμού του στόλου και της μείωσης του αριθμού των πλοιοκτητών σε έναν κατεχοχίν κατακερματισμένο κλάδο.

Το βασικό μειονέκτημα του ελληνόκτητου στόλου μέχρι πρότινος ήταν η μεγάλη ηλικία των πλοίων του. Ωστόσο, οι νέοι περιβαλλοντικοί κανονισμοί και ο αυξανόμενος διεθνής ανταγωνισμός έβαλαν τέλος στην τακτική των Ελλήνων πλοιοκτητών να προτιμούν πλοία μεγάλης ηλικίας. Παράλληλα, σειρά παραγόντων συντέινε στην επιτάχυνση της διαδικασίας εκσυγχρονισμού του ελληνόκτητου στόλου: τα αυξημένα κέρδη των πλοιοκτητών από την προσοδοφόρα διετία 2003-2004, οι υψηλές τιμές των μεταχειρισμένων πλοίων, οι ευνοϊκές συνθήκες δανεισμού καθώς και η είσοδος στα χρηματιστήρια. Συνεπώς, η μέση ηλικία του ελληνόκτητου στόλου μειώθηκε στα 15,3 έτη το 2006 από 20,3 έτη το 2000 - περιορίζοντας έτσι τη διαφορά με το διεθνή μέσο όρο στα 0,4 έτη το 2006 από 3,4 έτη το 1998.

Παράλληλα, λόγω οικονομικών κλίμακας και του περιβάλλοντος παγκοσμιοποίησης, παρατηρείται συνεχής τάση μείωσης του αριθμού των πλοιοκτητών, κυρίως των μικρών εταιρειών με 1-2 πλοία. Ωστόσο, πρέπει να σημειώσουμε ότι ο κλάδος της ελληνικής εμπορικής ναυτιλίας συνεχίζει να παραμένει ο πιο κατακερματισμένος διεθνώς (με πληθώρα οικογενειακών επιχειρήσεων) και συνεπώς η τάση αυτή αναμένουμε να συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια.

Αν και οι προαναφερθείσες αλλαγές προσδοκείται να λειτουργήσουν ευεργετικά για το ναυτιλιακό κλάδο, η ελληνική ναυτιλία συνεχίζει να έχει δύο βασικά αδύνατα σημεία όσον αφορά τη συνεισφορά της στην ελληνική οικονομία. Ο αριθμός των Ελλήνων ναυτικών μειώνεται συνεχώς, υπό την πίεση του μισθολογικού μειονεκτημάτων έναντι πληρωμάτων όπως οι Φιλιππίνες, η Ανατολική Ευρώπη και η Ινδία.

Είναι ενδεικτικό ότι το ποσοστό των Ελλήνων ναυτικών στο συνολικό πλήρωμα των πλοίων με NAT

περιορίστηκε στο 57% το 2004 από 85% το 1986. Παράλληλα, το εθνικό νηολόγιο χάνει συνεχώς ανταγωνιστικότητα έναντι των «σημαιών ευκαιρίας», κυρίως λόγω της υποχρεωτικής ποσόστωσης Ελλήνων ναυτικών στα πληρώματα των πλοίων με ελληνική σημαία. Ενώ το 42% του ελληνόκτητου στόλου βρισκόταν στο εθνικό νηολόγιο το 1997, το ποσοστό αυτό έχει μειωθεί στο 31% το 2007.

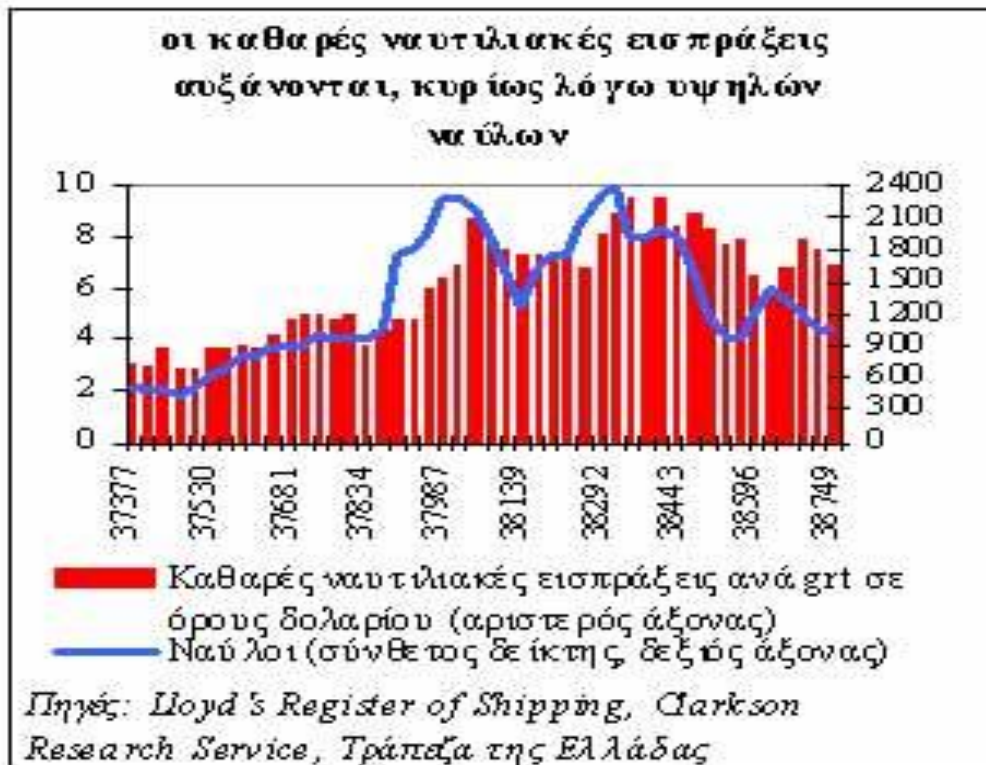
Συνδυάζοντας την ανάλυσή μας για τη διεθνή και την ελληνική ναυτιλία, επιχειρούμε να εκτιμήσουμε την επίδραση του ελληνόκτητου στόλου στην ελληνική οικονομία. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της εμπειρικής μας μελέτης, η άνοδος των καθαρών εισπράξεων από θαλάσσιες μεταφορές σε 4,6% του ΑΕΠ το 2005 από 2,5% του ΑΕΠ το 1999 οφείλεται κυρίως στην άνοδο των ναύλων και δευτερευόντως στη βελτίωση της ποιότητας του ελληνόκτητου στόλου (λόγω του προαναφερόμενου εκσυγχρονισμού). Ωστόσο, η μείωση του αριθμού των Ελλήνων ναυτικών εκτιμάται ότι περιόρισε την αύξηση του ναυτιλιακού συναλλάγματος κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες ετησίως κ.μ.ο. την τελευταία επταετία.

Ενώ η συνεισφορά της ναυτιλίας στην ελληνική οικονομία είναι εξαιρετικά σημαντική διαχρονικά, κρίνεται περιορισμένη σε σχέση με το μερίδιο του ελληνόκτητου στόλου διεθνώς.

Συγκεκριμένα, οι συναλλαγματικές εισπράξεις στην ελληνική οικονομία ανά τόνο είναι \$150 - μόλις το 1/3 του μέσου όρου των σημαντικότερων ναυτιλιακών χωρών. Βασικό λόγο αποτελεί το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν αποτελεί κύρια χώρα προορισμού ή προέλευσης των μεταφερόμενων

εμπορευμάτων από τον παγκόσμιο στόλο. Καθώς ο όγκος εμπορευμάτων που μεταφέρεται μέσω ελληνικών λιμανιών είναι μικρός, σημειώνονται επιπλέον δυσχέρειες στην ανάπτυξη εκτεταμένου πλέγματος ναυτιλιακών υπηρεσιών στην Ελλάδα.

Έτσι, αν και η χώρα ελέγχει το 40% του ευρωπαϊκού στόλου, συνεισφέρει μόνο το 3% του τζίρου του ναυτιλιακού πλέγματος της ΕΕ.

Συνεπώς, για να εκμεταλλευθεί η ελληνική οικονομία την ηγετική θέση της ναυτιλίας πρέπει να κατευθύνει τις πολιτικές της στη δημιουργία συνεργιών με τις χώρες της ΝΑ Ευρώπης (συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης συνδυασμένων μεταφορών, αεροπλάνων-πλοίων και σιδηροδρομών-πλοίων).

Πράγματι, ο όγκος φορτίων ανά χιλιόμετρο που μεταφέρεται στην Ελλάδα μέσω του σιδηροδρομικού δικτύου είναι 0,2 εκατ. τόνοι σε σχέση με 1,8 εκατ. τόνους στην ΕΕ, καταδεικνύοντας τη δυνατότητα για περαιτέρω ανάπτυξη του ελληνικού σιδηροδρομικού δικτύου.

Καθώς οι υπηρεσίες του ναυτιλιακού πλέγματος είναι αλληλένδετες, η προώθηση των ελληνικών λιμανιών σε λιμάνια-κόμβους αποτελεί το πρώτο βήμα για την περαιτέρω επέκταση του ναυτιλιακού κλάδου. Μια τέτοια πολιτική θα είχε επίσης ως αποτέλεσμα την αύξηση της απασχόλησης σε ναυτιλιακές υπηρεσίες, ενώ παράλληλα η υψηλή ζήτηση για αξιωματικούς αυξάνεται διεθνώς δημιουργώντας θετικές προοπτικές και για την απασχόληση των Ελλήνων ναυτικών.

Γ) Ελλάδα και Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Το σχετικά μικρό μέγεθος της ελληνικής αγοράς και η γεωγραφική θέση της Ελλάδας αναπόφευκτα επιβάλλουν την εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας. Η προσέλκυση αλλοδαπών επιχειρήσεων έχει πολλαπλά οφέλη για την οικονομία και είναι πλέον μόνιμος στόχος κάθε κυβέρνησης, ανεξαρτήτως πολιτικού προσανατολισμού. [πηγή: www.europa.eu]

Η συγκέντρωση ενός μεγάλου αριθμού ομοειδών επιχειρήσεων μας επιτρέπει να μιλάμε για τη δημιουργία ενός «οικονομικού κέντρου» που με τη σειρά του προσελκύει και άλλες εταιρείες και αποκτά μια δική του δυναμική. Αυτό συνέβη με τη συγκέντρωση τα τελευταία χρόνια στον Πειραιά και στην Αθήνα ναυτιλιακών επιχειρήσεων, οι οποίες με τη σειρά τους προσέλκυσαν άλλες επιχειρήσεις που απευθύνονται στις ναυτιλιακές επιχειρήσεις, και ασχολούνται με ναυλομεσιτικές, ασφαλιστικές, εξειδικευμένες τραπεζικές εργασίες, κλπ. Το ίδιο μπορεί να γίνει και με τον κλάδο των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Πράγματι, η γεωγραφική θέση της Ελλάδας, η ανεπτυγμένη οικονομία, η ασφάλεια και η πολιτική σταθερότητα αποτελούν κρίσιμες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της Αθήνας ως χρηματοοικονομικό κέντρο. Όμως η συζήτηση για την ανάπτυξη της Αθήνας εξαντλείται πολλές φορές στα φορολογικής φύσης κίνητρα και στις φορολογικές απαλλαγές που πρέπει να δώσει το κράτος για να προσελκύσει στην Αθήνα τις αλλοδαπές τράπεζες και τις αλλοδαπές εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών. Η προσέγγιση αυτή

θυμίζει τον έμπορο που προσφέρει δωρεάν προϊόντα ή κάνει εκπτώσεις για να προσελκύσει πελάτες στο μαγαζί του.

Η άσκηση όμως χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων είναι μια πολύπλοκη δραστηριότητα, η οποία υπόκειται σε πληθώρα ρυθμίσεων για την προστασία των επενδυτών και τη λειτουργία των αγορών. Συνεπώς, χωρίς να παραβλέπει κανείς τη σημασία ενός σταθερού και ορθολογικού φορολογικού περιβάλλοντος για την προσέλκυση (και τη διατήρηση) αλλοδαπών επιχειρήσεων, η ύπαρξη μόνο φορολογικών κινήτρων για την προσέγγισή τους στην Ελλάδα δεν αρκεί.

Το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα

Εξελίξεις και Προοπτικές

Ρόλος του τραπεζικού συστήματος Αποτελεί γενικά παραδεκτή αρχή, ότι η ασκούμενη, μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος, πολιτική και ο βαθμός ανάπτυξης του ίδιου του πιστωτικού συστήματος, επηρεάζουν καθοριστικά την κατανομή και το κόστος των πιστώσεων και κεφαλαίων ανάμεσα στους διάφορους τομείς της οικονομίας (μεταποίηση -υπηρεσίες, ιδιώτες - δημόσιο - κοινωνικός τομέας, κέντρο - περιφέρεια). Γι αυτό και το χρηματοπιστωτικό σύστημα αποτελεί βασικό εργαλείο για την άσκηση της συνολικής οικονομικής πολιτικής από την εκάστοτε κυβέρνηση.

Στα πλαίσια του χρηματοπιστωτικού συστήματος, οι Τράπεζες βρίσκονται στο κέντρο του συστήματος αφού ως γνωστό έχουν την ικανότητα να μεταβάλλουν την προσφορά χρήματος μιας χώρας, να επιδρούν στην αγοραστική δύναμη, να ενοποιοούν την οικονομική διαδικασία της παραγωγής, της διανομής και της κατανάλωσης.

Εξελίξεις στο διεθνές τραπεζικό Σύστημα Την τελευταία 10ετία, και στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, σημειώθηκαν σημαντικές αλλαγές στις αγορές χρήματος και κεφαλαίων, με σημαντικότερες την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων και την ενοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών. Ιδιαίτερα στον χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι τράπεζες αντιμετωπίζουν μια σειρά από προκλήσεις και αλλαγές με τα νέα δεδομένα της Ο.Ν.Ε. και του ΕΥΡΩ, αλλαγές που έχουν ιδιαίτερα μεγάλο κόστος και δημιουργούν ιδιαίτερα έντονες ανταγωνιστικές συνθήκες. Οι εξελίξεις υποχρεώνουν τις τράπεζες να προβούν σε αναδιάρθρωση της επιχειρηματικής τους δομής και σε επανεξέταση της στρατηγικής τους, με αξιοποίηση των οικονομιών κλίμακας και φάσματος και μείωση του λειτουργικού τους κόστους.

Η κυρίαρχη τάση, που υπάρχει, είναι: οι εξαγορές και συγχωνεύσεις για την δημιουργία μεγάλων χρηματοοικονομικών ομίλων, έτοιμων να ανταγωνισθούν αποτελεσματικά σε διεθνές επίπεδο.

Στόχος είναι η απόκτηση ισχυρής κεφαλαιακής διάρθρωσης, τα μεγάλα δίκτυα, η ικανότητα προσφοράς πακέτων προϊόντων σε ελκυστικές τιμές.

Η άλλη επιλογή είναι η: ενίσχυση του ρόλου των μικρότερων, σύγχρονων και ευέλικτων τραπεζών, με παραγωγή εξειδικευμένου φάσματος νεωτεριστικών προϊόντων και υπηρεσιών, παράλληλα με την διασύνδεση του δικτύου τους με μεγαλύτερες χρηματοοικονομικές μονάδες και διατραπεζικά δίκτυα. Η νέα τεχνολογία προσφέρει αυτονόμηση στην επεξεργασία των πληροφοριών και κατ' επέκταση αύξηση της χρησιμότητας του χρήστη, ευελιξία και προσαρμοστικότητα.

Στο πρόσφατο παρελθόν η "παγκοσμιοποίηση" στο τραπεζικό σύστημα συνδεόταν κυρίως με την καλύτερη εξυπηρέτηση των "πολυεθνικών πελατών" των Τραπεζών. Στη συνέχεια επεκτάθηκε με ταχείς ρυθμούς σε όσες χώρες και οικονομίες προσφέρουν τις κατάλληλα απελευθερωμένες αγορές (ενιαία Ευρωπαϊκή αγορά, χώρες NAFTA, North American Free Trade Agreement), χώρες Ν.Α. Ασίας και Ιαπωνία). Η ίδια διαδικασία αντικατοπτρίζεται στη λειτουργία των χρηματαγορών και κεφαλαιαγορών, τις κρίσεις των οποίων παρακολουθούμε όλο και συχνότερα με αλληλεπίδραση σε όλες τις χώρες (domino effect).

Βασικό γεγονός για την κατανόηση των μελλοντικών εξελίξεων είναι η πρόσφατη ρύθμιση για την εξαφάνιση του προστατευτισμού των χρηματοοικονομικών αγορών. Τον Δεκέμβριο του 1997, αποφασίστηκε στη Γενεύη από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ), η απελευθέρωση των διεθνών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η συμφωνία αυτή επηρεάζει 102 χώρες, ενώ η υλοποίησή της ξεκίνησε από τον Φεβρουάριο του 1999.

Η συμφωνία αφορά το 95% της παγκόσμιας αγοράς χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (Τράπεζες, ασφάλειες, χρηματιστηριακές αγορές, κίνηση κεφαλαίων, κ.ά.). Η αγορά αυτή έχει τεράστια μεγέθη της τάξης των \$17,8 τρις σε χρεόγραφα, \$38 τρις σε δάνεια, \$2,2 σε παραγωγή ασφαλίσεων και \$1,2 τρις σε ημερήσιες συναλλαγές συναλλάγματος. Η διάσταση των αλλαγών που θα προκύψουν, καθώς θα πέσουν ολοκληρωτικά τα σύνορα των συναλλαγών, προφανώς θα προδιαγράψουν ένα τελείως διαφορετικό περιβάλλον, τις επιπτώσεις του οποίου δεν μπορούμε με ευκολία να μαντέψουμε και το οποίο θα καθορίσει το τοπίο του επόμενου αιώνα.

Παρέμβαση για τους κινδύνους και τις προκλήσεις της Διεθνοποίησης

Η πρόσφατη αναταραχή στις διεθνείς αγορές που ξεκίνησε με τα σοβαρά οικονομικά προβλήματα στις χώρες της Άπω Ανατολής και την Ιαπωνία και συνεχίζεται με την κρίση στη Ρωσία και τις πιέσεις στη Λατινική Αμερική, επιβεβαιώνει ότι έχουμε εισέλθει σε μια νέα κρίσιμη φάση της παγκόσμιας οικονομίας, όπου όλες σχεδόν οι χώρες είναι ευάλωτες στις διεθνείς αναταράξεις. Η παγκοσμιοποίηση των αγορών, η απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων, η επανάσταση της τεχνολογίας της πληροφορικής, που επιτρέπει την μεταφορά σημαντικών κεφαλαίων σε ελάχιστο χρόνο από αγορά σε αγορά και από χώρα σε χώρα, η ανάπτυξη σε σημαντικό βαθμό της θεσμικής διαχείρισης, η κατάργηση όλων των εγχώριων περιορισμών στις αγορές χρήματος και κεφαλαίων των περισσότερων χωρών, έχουν δημιουργήσει συνθήκες, όπου το πρόβλημα μιας χώρας γίνεται σύντομα πρόβλημα της διπλανής και πιθανά, αν δεν αντιμετωπιστεί επιτυχώς, πρόβλημα και στον υπόλοιπο κόσμο.

Ζούμε σε μία νέα εποχή παγκοσμιοποίησης και ολοκλήρωσης των οικονομιών και των αγορών χρήματος, συναλλάγματος και κεφαλαίου όπου κυρίαρχο ρόλο διαδραματίζουν οι βραχυχρόνιες κινήσεις του χρηματιστηριακού και κερδοσκοπικού κεφαλαίου. Έτσι η μεταβλητότητα των τιμών στο χρηματοπιστωτικό χώρο έχει αυξηθεί σημαντικά, η αβεβαιότητα έχει λάβει νέες διαστάσεις και παρατηρούμε ότι χρηματιστηριακές κρίσεις αν δεν αντιμετωπιστούν επιτυχώς μετεξελίσσονται σταδιακά σε νομισματικές και τελικά σε οικονομικές, ενώ οι αρνητικές επιπτώσεις μεταφέρονται ακόμα και σε χώρες που ακολουθούν σοβαρή και αξιόπιστη μακροοικονομική πολιτική και δεν έχουν γενικότερα σοβαρά οικονομικά προβλήματα.

Πρέπει να τονιστεί ότι είναι σημαντικές οι αρνητικές επιπτώσεις για την οικονομία και την ανάπτυξη από τη μεγάλη μεταβλητότητα των επιτοκίων, των χρηματιστηριακών τιμών και των τιμών συναλλάγματος. Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια η παγκοσμιοποίηση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου εξελίσσεται με μεγάλη ταχύτητα. Η πορεία αυτή δεν συνοδεύθηκε από αντίστοιχη ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας των χωρών και της οικονομικής πολιτικής που εφαρμόζουν, ούτε με την απαραίτητη ενίσχυση των διεθνών θεσμών και οργανισμών εποπτείας και ελέγχου. Τα βήματα που έγιναν ήταν μικρά. Βρισκόμαστε δηλαδή μπροστά σε ένα έλλειμμα διεθνούς αποτελεσματικού συντονισμού της οικονομικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων, αλλά και των γενεσιουργών αιτιών των αναταράξεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Έχουν ωριμάσει πλέον οι συνθήκες για τον καλύτερο συντονισμό του συνόλου των οικονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου το βάρος έχει πέσει στην ενιαία νομισματική πολιτική και την καθιέρωση του Ευρώ, όσο και στην ευρύτερη ομάδα των μεγάλων βιομηχανικών χωρών (G.7). Πρέπει να ενισχυθεί επίσης και η διεθνής αποτελεσματική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και των αγορών χρήματος και κεφαλαίου σε παγκόσμιο επίπεδο διότι παρατηρούνται

ανησυχητικά φαινόμενα υπερδανεισμού χωρών και ιδιωτών χωρίς να τηρούνται επαρκώς οι απαραίτητοι κανόνες ορθής διαχείρισης και ανάλυσης του πιστωτικού κινδύνου. Για παράδειγμα ενδεικτική είναι η απουσία ολοκληρωμένης παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο θέμα της Ρωσίας, που αν δεν αντιμετωπιστεί μπορεί να δημιουργήσει σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην Ευρώπη. Αντίστοιχα σοβαρά είναι τα ζητήματα που απασχολούν τις χώρες της Άπω Ανατολής και την Ιαπωνία χωρίς να έχουν οι χώρες αυτές αναλάβει τις απαραίτητες ουσιαστικές πρωτοβουλίες για την επίλυση των οικονομικών προβλημάτων.

Στο νέο διεθνές περιβάλλον που διαμορφώνεται θα πρέπει να επανεξετασθούν και να περιορισθούν οι βραχυχρόνιες κερδοσκοπικές κινήσεις κεφαλαίων διεθνώς, μέσω αποτελεσματικότερης εποπτείας και αυστηρών κανόνων διαχείρισης να τεθούν φραγμοί στις μορφές θεσμικής διαχείρισης που είναι έντονα κερδοσκοπικές με χρήση δανειακών κεφαλαίων, όπως τα hedge funds. Να δημιουργηθούν μηχανισμοί ελέγχου και παρέμβασης στη συμπεριφορά εξωχώριων (off shore) κεφαλαίων, τα οποία στερούν φορολογικούς πόρους τους προϋπολογισμούς και τις δαπάνες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Να υπάρξουν παρεμβάσεις σε επίπεδο διεθνών οργανισμών και Ευρωπαϊκής Ένωσης για την βελτίωση και εξορθολογισμό των θεσμικών πλαισίων κινδύνου, μέσα στα οποία θα μπορούν να κινούνται τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, έτσι ώστε να περιορίζονται οι κίνδυνοι χρεοκοπίας από ανεξέλεγκτα επιχειρηματικά ρίσκα αλλά και η δημιουργία κανόνων διαφάνειας στις συγχωνεύσεις - εξαγορές για την αποτροπή μονοπωλιακών και ολιγοπωλιακών καταστάσεων.

Αποτελεί αδήριτη αναγκαιότητα η στήριξη των εθνικών αναπτυξιακών επιλογών από το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα, και οι κρατικές Τράπεζες πρέπει να πρωτοστατήσουν. Μπορούν όμως, και με ποιες προϋποθέσεις οι κρατικές τράπεζες να στηρίξουν μία αναπτυξιακή διαδικασία; Ορισμένες κρατικές τράπεζες, παρά τα βήματα που έχουν κάνει για τη διεύρυνση των παρεχομένων υπηρεσιών φαίνεται ότι έχουν μείνει πίσω σε δύο βασικούς τομείς μείωση του κόστους του χρήματος, εξυγίανση χαρτοφυλακίου - τομείς καθοριστικούς για το κόστος των δανείων που χορηγούν για την ανάληψη καθοριστικών πρωτοβουλιών σε επενδυτικά σχήματα, στήριξη διεθνούς παρουσίας και καινοτομιών.

Η προώθηση των αναγκαίων προσαρμογών από τις κρατικές τράπεζες είναι πλέον επιτακτική, εάν κατανοούμε τον εξισορροπητικό ρόλο των κρατικών τραπεζών στη νομισματική και συναλλαγματική πολιτική καθώς και τον σημαντικό ρόλο τους στην στήριξη της αναπτυξιακής πολιτικής. Στη διαδικασία αυτή αναβάθμισης της ανταγωνιστικότητας των κρατικών τραπεζών απαιτείται σαφής στρατηγική για την πολιτική των ομίλων, ενίσχυση των ιδίων κεφαλαίων, διοικητική αυτονομία στα πλαίσια βέβαια συγκεκριμένων στόχων και δεσμεύσεων των διοικήσεων.

Δομή Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος, προοπτικές ανάπτυξης

Στην Ελλάδα, παρά την ίδρυση νέων τραπεζών και την αύξηση των τραπεζικών καταστημάτων την τελευταία 10ετία, τόσο ο αριθμός των τραπεζών όσο και των καταστημάτων είναι σχετικά μικρός συγκρινόμενος με τα ισχύοντα σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Τα καταστήματα ανά Τράπεζα στην Ελλάδα είναι κατά μέσο όρο 62 ενώ ο μέσος όρος για τις Δυτικοευρωπαϊκές χώρες είναι 34 καταστήματα ανά Τράπεζα. Επίσης στην Ελλάδα ο μέσος όρος των υπαλλήλων ανά Τράπεζα είναι 1.242 ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος για τις δυτικοευρωπαϊκές χώρες είναι 594. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι κατά μέσο όρο οι Τράπεζες στην Ελλάδα είναι μεγαλύτερου μεγέθους από τις Τράπεζες στις περισσότερες από τις Δυτικοευρωπαϊκές χώρες, λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη τις ιδιαιτερότητες της οικονομίας κάθε χώρας.

τα τραπεζικά καταστήματα στην Ελλάδα δεν έχουν ακόμη χρησιμοποιήσει όλη τη δυνατότητά τους στην προώθηση των προϊόντων του τραπεζικού ομίλου στον οποίο ανήκουν (Αμοιβαία Κεφάλαια, ασφαλιστικά προϊόντα, Leasing, Factoring, κ.α.) Έρευνες που έχουν γίνει δείχνουν χαμηλή χρήση των συναλλαγών με τις Τράπεζες του ελληνικού πληθυσμού.

Από την πιο πάνω ανάλυση γίνεται φανερό ότι μεσοπρόθεσμα θα υπάρξει παράλληλη ανάπτυξη όλων των δικτύων πωλήσεων και εξορθολογισμό τους, με σκοπό την επίτευξη του στόχου που αφορά την εξυπηρέτηση των πελατών (εύκολη πρόσβαση και καλή ποιότητα υπηρεσιών) καθώς και του στόχου που αφορά την αναβάθμιση της απασχόλησης της Τράπεζας (διατήρηση θέσεων απασχόλησης, εκπαίδευση σε νέα αντικείμενα και διαδικασίες). Βασικός άξονας μιας νέας πορείας του τραπεζικού μας συστήματος μέσα στη ζώνη του Ευρώ είναι:

- 1) Ο εκσυγχρονισμός των δομών, των διαδικασιών και των υπηρεσιών που προσφέρουν στους καταναλωτές.
- 2) Η αύξηση της κερδοφορίας και παραγωγικότητάς τους.
- 3) Η μείωση του λειτουργικού τους κόστους με τον τεχνολογικό και λειτουργικό εκσυγχρονισμό.
- 4) Ο έγκαιρος και αποτελεσματικός τρόπος ενσωμάτωσης της τεχνολογίας και της αυτοματοποίησης στις συναλλαγές.
- 5) Η ουσιαστική πρόβλεψη και διαχείριση των κινδύνων που αναλαμβάνουν. Δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών, σε αντίθεση με την περιορισμένη γκάμα που προσφέρεται στην Ελληνική αγορά.

Απαιτείται άρα η διασφάλιση και λειτουργία ενός "πολυκεντρικού" τοπίου, υγιείς κανόνες και διαφάνεια στη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Παρά τις πρόσφατες ανακατατάξεις θα συνυπάρξουν και στην Ελλάδα όπως σε όλες τις χώρες μεγάλες και μικρές Τράπεζες. Άλλωστε η ευρωστία και η αποτελεσματικότητα του τραπεζικού συστήματος δεν είναι μόνο θέμα μεγέθους. Η αποτελεσματικότητα μιας τράπεζας, όπως και κάθε σύγχρονης επιχείρησης, βρίσκεται στην εξειδίκευση, στην ευελιξία και στην παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών.

Δ) Ελλάδα και Τηλεπικοινωνίες.

Ο κλάδος των τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα βρίσκεται σε κομβικό σημείο καθώς παρουσιάζει πλέον σημαντικά δείγματα κορεσμού με τα επίπεδα διείσδυσης της σταθερής και κινητής τηλεφωνίας να αγγίζουν ή και να ξεπερνούν το 100%. Εξάιρεση αποτελούν οι ευρυζωνικές συνδέσεις που έχουν ξεπεράσει τις 1.000.000 κατά το 2007 και των οποίων η ζήτηση αυξάνεται σημαντικά και τα περιθώρια ανάπτυξης είναι ισχυρά λόγω του χαμηλού υφιστάμενου επιπέδου διείσδυσης.

Η σταδιακή απελευθέρωση αλλά και η διαρκώς αυξανόμενη ζήτηση τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών επέδρασε θετικά στην ανάπτυξη της αγοράς, η οποία αναπτύσσεται με ρυθμούς μικρότερους συγκριτικά με το παρελθόν. Οι συνθήκες ωστόσο υπερπροσφοράς και overcapacity που παρατηρούνται οδηγούν σε συμπίεση της κερδοφορίας ή ακόμη και σε ζημιογόνες χρήσεις για τις επιχειρήσεις του κλάδου. [πηγή: www.sepe.gr]

Ο αυξημένος αριθμός παρόχων και η απουσία διαχωριστικών ορίων μεταξύ των επιμέρους κλάδων της αγοράς έχει ενισχύσει τον ανταγωνισμό και ο καταναλωτής βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος απολαμβάνοντας:

- α. αυξημένες επιλογές παρόχων,
- β. προσφορά νέων – σύγχρονων υπηρεσιών
- γ. βελτιωμένη ποιότητα των υπηρεσιών
- δ. μειωμένες τιμές

Η ικανότητά των εταιρειών να λειτουργήσουν αποτελεσματικά και να συμπίεσουν την κοστολογική τους βάση είναι κρίσιμη για την μελλοντική

εικόνα του κλάδου ενώ οι συνθήκες είναι προφανώς ευνοϊκές για επιχειρηματικές κινήσεις, εξαγορές ή συγχωνεύσεις, που θα ευνοήσουν αυτόν τον στόχο και θα δημιουργήσουν μεγαλύτερες ενότητες πελατειακής βάσης.

Η δομή του κλάδου

Η αγορά τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα διαχωρίζεται ως εξής:

- Σταθερή τηλεφωνία και υπηρεσίες διαδικτύου (ΟΤΕ)
- Σταθερή τηλεφωνία και υπηρεσίες διαδικτύου (εναλλακτικοί φορείς), και
- Κινητή τηλεφωνία

Ο κλάδος των τηλεπικοινωνιών παγκοσμίως δείχνει να εξέρχεται από την περίοδο αυξημένης δραστηριότητας όσον αφορά στις εξαγορές και στις συγχωνεύσεις (Ε&Σ). Η συνολική αξία των Ε&Σ παγκοσμίως κατήλθε στο ποσό των 142,2 δισεκατομμυρίων ευρώ, μειωμένη κατά 40% σε σχέση με το 2006, ενώ οι συμφωνίες Ε&Σ έφτασαν τις 253 από 293 το 2006.

ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

Οι υπηρεσίες φωνής θα συνεχίσουν να αποτελούν το κύριο φορέα εσόδων για τις εταιρίες τηλεπικοινωνιών.

Η περαιτέρω ανάπτυξη αναμένεται να προκύψει από την αύξηση της διείσδυσης των ευρυζωνικών συνδέσεων σε επίπεδο που θα αγγίζει το μέσο ευρωπαϊκό (~16%). Οι ευρυζωνικές συνδέσεις αναμένεται να φτάσουν το 1.7 εκατομμύρια μέχρι το 2009, ενώ και η παροχή ευρυζωνικών υπηρεσιών μέσω των κινητών τηλεφώνων αναμένεται να αυξηθεί σε μικρό βαθμό υπό την προϋπόθεση να μειωθούν οι τιμές.

Θα παρατηρηθούν σημαντικές επενδύσεις σε Τεχνολογίες και Δίκτυα Νέας Γενιάς (NGN) που θα επιτρέψουν την παροχή καινοτόμων υπηρεσιών. Ωστόσο, θα απαιτηθούν σημαντικές κεφαλαιακές δαπάνες που μόνο οι εδραιωμένοι και χρηματοοικονομικά ισχυροί παίκτες θα μπορέσουν να καλύψουν. Επίσης, το μικρό μέγεθος της ελληνικής αγοράς και η παρουσία σημαντικού αριθμού μικρής κλίμακας παρόχων σε συνδυασμό με αυξημένο κόστος του κεφαλαίου θα οδηγήσουν σε έντονη δραστηριότητα

συγχωνεύσεων και εξαγορών δημιουργώντας περαιτέρω οικονομική πίεση στις μικρότερες εταιρίες.

Η σύγκλιση σταθερής και κινητής τηλεφωνίας (fixed to mobile convergence) θα αποτελέσει τη βασική τάση των επόμενων χρόνων. Η σύγκλιση υπηρεσιών σταθερής και κινητής τηλεφωνίας και broadband θα συνεχιστεί σε όλα τα επίπεδα (όχι μόνο σε επίπεδο υπηρεσιών αλλά και δικτύων και συσκευών) και θα καταστεί δυνατή μέσω των συμμαχιών και εξαγορών και συγχωνεύσεων που έλαβαν χώρα και αναμένεται να συνεχιστούν με στόχο:

α. τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας εξαιτίας μειωμένων λειτουργικών εξόδων,

β. την ενοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων

γ. την αύξηση ή διατήρηση της υφιστάμενης πελατειακής βάσης,

δ. την αύξηση ARPU

ε. τη δημιουργία και προσφορά νέων, καινοτόμων υπηρεσιών

Τέλος, ο σημαντικός κορεσμός της Ελληνικής αγοράς θα απαιτήσει την επέκταση σε νέες αναπτυσσόμενες αγορές του εξωτερικού.

Ε) οι Μεταφορές στην Ελλάδα.

Απο το χρυσό αιώνα του Περικλή η Ελλάδα υπήρξε διεθνές μεταφορικό και εμπορικό κέντρο λόγω της γεωγραφικής της θέσης. Το σταυροδρόμι των τριών ηπείρων, όπως ονομάστηκε πριν από έναν αιώνα, έχει να επιδείξει μακρά ιστορία στις διαμεταφορές από χώρα σε χώρα.

Ο κλάδος των μεταφορών, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και στην Ελλάδα γνωρίζει μεγάλη αύξηση. Γεγονός που οφείλεται κατ' αρχάς, στην παγκοσμιοποίηση και την επέκταση των διεθνών ζωνών εμπορίου και των ελεύθερων αγορών, αλλά και στην ολοένα αυξανόμενη ικανότητα μεταποίησης των ταχέως αναπτυσσόμενων χωρών, όπως είναι η Κίνα και η Ινδία, οι οποίες, συνήθως, βρίσκονται μακριά από τα μεγάλα καταναλωτικά κέντρα. [πηγή : www.ypan.gr]

Είναι, επίσης, γεγονός ότι στο σημερινό διεθνές οικονομικό περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό, η επιβίωση και η ευημερία των επιχειρήσεων εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από την ικανότητά τους να

ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των καταναλωτών και των αγορών ταχύτερα, καλύτερα και φθηνότερα από τους ανταγωνιστές τους.

Σήμερα, ένα προϊόν δεν αρκεί μόνο να καλύπτει τις ανάγκες των καταναλωτών, αλλά πρέπει να βρίσκεται στο σωστό σημείο, τη σωστή χρονική στιγμή, με το χαμηλότερο κόστος και ρίσκο.

Ως εκ τούτου, η αποτελεσματική και αποδοτική αξιοποίηση των επενδύσεων στη διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας, ή στην αγγλική logistics, προσφέρει ισχυρές βάσεις για την ανάπτυξη και την κερδοφορία μιας επιχείρησης και μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με τους ανταγωνιστές της.

Μέχρι πρόσφατα, δεν ήταν γνωστός ο ρόλος των μεταφορών στην κερδοφορία και την επιτυχή δραστηριότητα των ελληνικών επιχειρήσεων. Η πλειονότητα των επιχειρήσεων της χώρας μας στηριζόταν στην αύξηση του κύκλου εργασιών, παραβλέποντας το υψηλό κόστος των μεταφορών. Η αποθήκευση και η μεταφορά των αποθεμάτων και κάθε λειτουργία που σχετίζεται με τη ροή των προϊόντων από την παραγωγή στον τελικό καταναλωτή, αποτελούσε δευτερεύουσα δραστηριότητα για τις εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις της Ελλάδας.

Ωστόσο, την τελευταία δεκαετία, ο κλάδος των μεταφορών γνωρίζει μεγάλη άνθιση στη χώρα μας. Στην περίοδο 1995-2006, ο συγκεκριμένος κλάδος παρουσίασε την υψηλότερη αύξηση από όλους τους τομείς της οικονομίας, με μέσο ρυθμό αύξησης 10%.

Επιπλέον, σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας ο κλάδος των Μεταφορών, της Αποθήκευσης και των Επικοινωνιών απασχολεί το 6% περίπου, του εργατικού δυναμικού στη χώρα μας και για το 2007 αντιπροσώπευε το 8% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας.

καθώς η επίδραση της παγκοσμιοποίησης στη διεθνή οικονομική σκηνή συνεχίζεται με ακόμη πιο έντονους ρυθμούς, αυξάνεται ολοένα και η ανάγκη ύπαρξης αποτελεσματικών υποδομών για τη διαχείριση της ροής των προϊόντων και αγαθών από την παραγωγή τους έως και την τελική τους διάθεση.

Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητη η ενίσχυση των υποδομών των μεταφορών και η ανάπτυξη νέων εμπορευματικών κέντρων σε στρατηγικά σημεία σε ολόκληρη την επικράτεια, ώστε να καταστεί η Ελλάδα ένα σύγχρονο διαμετακομιστικό κέντρο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Διανύοντας και φτάνοντας προς το τέλος της πρώτης δεκαετίας του 21^{ου} αιώνα είναι πασιφανές ότι ολόκληρος ο πλανήτης στρέφεται περισσότερο στην παραγωγή και επομένως στην εμπορία των υπηρεσιών.

Έτσι και η Ελλάδα, που πλέον ανήκει στις αναπτυσσόμενες χώρες, προσπαθεί, και απ'ότι φαίνεται καταφέρνει να προσανατολιστεί σε αυτό το νέο τοπίο, δίνοντας μεγάλη σημασία στο τομέα των υπηρεσιών. Αφού οι υπηρεσίες και συγκεκριμένα οι εξαγωγές των υπηρεσιών κρατούν την χώρα σε ένα καλό επίπεδο όσο αναφορά τα οικονομικά μεγέθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Η Θέση της Ελλάδας στο διεθνές εμπόριο υπηρεσιών.

Η Ελλάδα είναι κατ' εξοχήν χώρα εξαγωγής υπηρεσιών. Στο έτος 2008 βρισκόταν στην 22^η θέση στον κόσμο στις εξαγωγές και στην 35^η στις εισαγωγές (βλ. παράρτημα, πίνακας Α) , ενώ στο παγκόσμιο εμπόριο αγαθών η θέση της ήταν πολύ χαμηλότερη και στις εξαγωγές και στις εισαγωγές. Το έτος αυτό, η χώρα μας κάλυπτε ποσοστό 1,33% των παγκόσμιων εξαγωγών υπηρεσιών και το 0,78% των παγκόσμιων εισαγωγών. Τα σχετικά ποσοστά στο εμπόριο αγαθών είναι 0,19% και 0,49%, αντιστοίχως. Η συμμετοχή της μάλιστα στο παγκόσμιο εμπόριο υπηρεσιών αυξάνεται στην τελευταία δεκαετία, ενώ στο εμπόριο αγαθών περιορίζεται. [πηγή: Αντ. Συγκελάκης, Το παγκόσμιο εμπόριο υπηρεσιών και η θέση της Ελλάδας (2008), σ. 9-37]

3.2 Η συμμετοχή της Ελλάδας στις διεθνείς συναλλαγές διευρύνεται

Οι εξαγωγές της Ελλάδας αυξάνονται ταχύτερα σε σχέση με τις παγκόσμιες και τις εξαγωγές των εταίρων μας στον ΟΟΣΑ και την Ε.Ε.. Ο αυξητικός ρυθμός επιταχύνεται σημαντικά, ενώ στους αναπτυσσόμενους εταίρους της χώρας μας επιβραδύνεται.

Η Ελλάδα διατηρεί σημαντική θέση όχι μόνο στον κόσμο, αλλά μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών και ειδικότερα των εταίρων μας στη Ε.Ε.. Με εξαγωγές υπηρεσιών 43.099 εκ.\$ στο έτος 2008 η Ελλάδα βρίσκεται σε αρκετά ψηλή θέση μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες είναι ταυτοχρόνως και μεγάλοι εισαγωγείς υπηρεσιών. Η συμμετοχή της Ελλάδας στις παγκόσμιες εισαγωγές υπηρεσιών είναι πιο περιορισμένη, σε σχέση με τις εξαγωγές. Οι αναπτυσσόμενες χώρες διατηρούν πρακτικώς τα μερίδια τους στην αρχή και στο τέλος της εξεταζόμενης περιόδου, ενώ η χώρα μας αυξάνει θεαματικά της συμμετοχή της από 0.49% σε 0,76% των παγκόσμιων εισαγωγών. [πηγή: <http://stats.unctad.org/Handbook/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=1914>, UNCTAD].

Στου πίνακες της UNCTAD για το έτος 2006 η Ελλάδα με σχεδόν 37 εκ. \$ καταλαμβάνει αρκετά υψηλή θέση, σε μία λίστα που στην κορυφή βρίσκονται οι χώρες που έχουν στην κατοχή τους βαριά βιομηχανία, όπως οι ΗΠΑ με το 1/5 των παγκόσμιων εξαγωγών και ακολουθούν το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία, η Γαλλία και η Ιαπωνία.

3.3 Η αξία των εξαγωγών υπηρεσιών υπερβαίνει κατά πολύ την αξία των εξαγωγών αγαθών.

Πότε ακριβώς οι εισπράξεις από τις εξαγωγές υπηρεσιών ξεπέρασαν την αξία των εξαγωγών αγαθών, με βάση τους σημερινούς κανόνες και τις επικρατούσες αντιλήψεις δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί με ακρίβεια, γιατί ο τρόπος καταγραφής των σχετικών με τις υπηρεσίες στοιχείων δεν ήταν επαρκής, όχι μόνο στη χώρα μας, αλλά σε όλο τον κόσμο. Γενικά υπήρχε υποεκτίμηση των εισπράξεων από ορισμένες εξαγωγές υπηρεσιών και ενδεχομένως υπάρχει ακόμη, ενώ από την άλλη καταγράφονταν εισπράξεις που δεν κατατάσσονται, τουλάχιστον σήμερα, στις εξαγωγές υπηρεσιών.

3.4 Η υπεροχή στις κατά κεφαλήν εξαγωγές και εισαγωγές υπηρεσιών.

Η σημασία των εξαγωγών υπηρεσιών καταδεικνύεται αν υπολογιστούν τα σχετικά μεγέθη κατά κεφαλήν. Η Ελλάδα έχει τις υψηλότερες εξαγωγές κατά κεφαλήν, σε σχέση με οποιαδήποτε άλλη περιοχή στον κόσμο και εμφανίζει στο πεδίο αυτό τη σημαντικότερη άνοδο κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας.

Οι κατά κεφαλήν εισαγωγές της Ελλάδας, από την άλλη, ενώ ήταν 2,6 φορές υψηλότερες σε σχέση με όλο τον κόσμο, αλλά κατά 41% και 55% χαμηλότερες σε σχέση με τα αντίστοιχα μεγέθη του ΟΟΣΑ και της Ε.Ε.

Από τα στοιχεία αυτά μπορεί κανείς να σχηματίσει την άποψη ότι η ελληνική οικονομία είναι οικονομία υπηρεσιών.

3.5 Η Ελλάδα καθαρός εξαγωγέας υπηρεσιών.

Η Ελλάδα, κατά την μεταπολεμική περίοδο, υπήρχε καθαρός εξαγωγέας υπηρεσιών. Οι υψηλές εισπράξεις οφείλονταν και οφείλονται ακόμη στις μεγάλες εισπράξεις από τον αναπτυσσόμενο τουρισμό και από την αναγεννημένη μετά τον πόλεμο ελληνική ναυτιλία.

Η «ιδιοτυπία» αυτή είχε πολλαπλή σημασία για την οικονομική περίοδο της χώρας. Σπουδαιότατη πτυχή αυτής της εξέλιξης ήταν η συμβολή του συναλλαγματικού πλεονάσματος στην ανάπτυξη της χώρας και τον εκσυγχρονισμό της. Διαφορετικά, χωρίς το πλεόνασμα αυτό, το χρόνιο και μεγάλο έλλειμμα του εμπορικού του εμπορικού ισοζυγίου θα είχε συμπιέσει, αν δεν είχε συνθλίψει, την ανάπτυξη της οικονομίας που, από τα τελευταία χρόνια της δεκαετίας του 1950 και για δύο δεκαετίες, αναπτυσσόταν με έναν από τους υψηλότερους ρυθμούς στον κόσμο.

Με το πλεόνασμα αυτό ειδικότερα χρηματοδοτήθηκαν οι εισαγωγές κεφαλαιουχικού εξοπλισμού που η χώρα δεν μπορούσε να παράγει. Καθώς τα κεφαλαιουχικά αγαθά ενσωματώνουν μεγάλο απόθεμα γνώσεων, το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών συνέβαλε στην εισαγωγή τεχνολογίας που η Ελλάδα δεν διέθετε και στην αξιοποίηση των γνώσεων που βρίσκονταν στην αιχμή της τεχνολογικής προόδου.

Η διευρυνόμενη σημασία του εμπορίου των υπηρεσιών και ειδικότερα των εξαγωγών, αντικατοπτρίζει και τη διευρυνόμενη σημασία των υπηρεσιών για το εθνικό εισόδημα. Η συμμετοχή των υπηρεσιών στο ΑΕΠ από 49% στο 1960 ανέβηκε σε 70% το 1995 και έχει φτάσει σήμερα το 74%.

Κατά την τυπική τουλάχιστον διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης, η έμφαση της παραγωγής μετακινείται από τη γεωργία στην βιομηχανία έντασης μη ειδικευμένης εργασίας και σε ωριμότερο στάδιο στην υψηλής προστιθέμενης αξίας βιομηχανική παραγωγή στις υπηρεσίες.

Από την άποψη αυτή, το πρότυπο ΑΕΠ της Ελλάδας έχει την εικόνα προτύπου πολύ αναπτυγμένου, χωρίς η ελληνική οικονομία να είναι τόσο αναπτυγμένη. Φαίνεται, δηλαδή με πρώτη ματιά, σαν η Ελλάδα να έχει μετακινηθεί από το στάδιο της πρωτογενούς παραγωγής στο μεταβιομηχανικό στάδιο, που είναι οι υπηρεσίες.

3.6 Η εξέλιξη του ισοζυγίου: η σημασία του πλεονάσματος για την ανάπτυξη

Αντίθετα με ότι συμβαίνει στα αγαθά, η χώρα μας διατηρεί πλεονασματικό ισοζύγιο στις υπηρεσίες καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990, αλλά και στην δεκαετία που διανύουμε. Οι εξαγωγές υπηρεσιών ανέβηκαν από 10.671 εκ. \$ στο 1991 σε 19.447 εκ. \$ στο 2001, αφήνοντας πλεόνασμα 7.872 εκ. \$. Έτσι, σημαντικό τμήμα του μεγάλου εμπορικού ελλείμματος στα αγαθά καλύφθηκε από το πλεόνασμα στο ισοζύγιο υπηρεσιών. [πηγή: Αντ. Συγκελάκης, Το παγκόσμιο εμπόριο υπηρεσιών και η θέση της Ελλάδας (2008), σ. 22-25]

Έτσι οι εξαγωγές όπως προαναφέρθηκε αυξήθηκαν 82%, η αύξηση του πλεονάσματος, λόγω της ταχύτερης αύξησης των εισαγωγών, έφτασε στο 30% μόνο.

Οι διακυμάνσεις αυτές δεν εμφανίζονται στις συναλλαγές της Ε.Ε. συνολικά, η οποία έχει σχεδόν ισοσκελισμένο ισοζύγιο. Στην πραγματικότητα, έχει ένα πολύ μικρό πλεόνασμα, το οποίο βαθμιαία περιορίζεται. Στον ΟΟΣΑ συνολικά, διατηρείται καθ' όλη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου που είδαμε παραπάνω ένα μικρό πλεόνασμα.

3.7 Μεταβολές του μεριδίου της Ελλάδας στη διεθνή αγορά.

Κατά την διάρκεια αυτής της δεκαετίας η συμμετοχή των ταξιδιωτικών υπηρεσιών στις παγκόσμιες εξαγωγές μειώθηκε αρκετά, όπως και στις μεταφορικές υπηρεσίες.

Στη χώρα μας όμως τα πράγματα είναι εντελώς διαφορετικά. Οι εξαγωγές ταξιδιωτικών υπηρεσιών αύξησαν τη συμμετοχή τους στην παγκόσμια αγορά κατά 13%. Ακόμη πιο μεγάλη είναι η αύξηση της συμμετοχής των μεταφορικών υπηρεσιών κατά 25%. [πηγή: Αντ. Συγκελάκης, Το παγκόσμιο εμπόριο υπηρεσιών και η θέση της Ελλάδας (2008), σ. 31].

Βλέπουμε δηλαδή ότι η Ελλάδα, σε αντίθεση με τις αναπτυγμένες χώρες που διανύουν μία περίοδο ύφεσης στον τομέα της εμπορίας των υπηρεσιών, έχει μία σταθερή πορεία ανάπτυξης και συνεχώς “κλείνει” την ψαλίδα από τις αναπτυγμένες χώρες εταίρους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ελλάδα, ανάλογα με το μέγεθός της, έχει σημαντική θέση στην παγκόσμια αγορά υπηρεσιών. Οι κατά κεφαλήν εξαγωγές της στον τομέα αυτό είναι 7,5 φορές υψηλότερες από τις κατά κεφαλήν εξαγωγές σε όλο τον κόσμο κατά μέσον όρο. Είναι επίσης υψηλότερες από τις κατά κεφαλήν εξαγωγές στον αναπτυσσόμενο κόσμο.

Αναλυτικότερα, από την εργασία προκύπτει ότι η θέση της χώρας μας ενισχύθηκε στην τελευταία δεκαετία του 20^{ου} αιώνα, καθώς οι ελληνικές εξαγωγές αυξάνονται ταχύτερα από το μέσο όρο σε όλο τον κόσμο, τον ΟΟΣΑ και την Ε.Ε. ειδικότερα.

Οι εισπράξεις από τις εξαγωγές υπηρεσιών υπερβαίνουν κατά πολύ τις εισπράξεις από τα εξαγόμενα αγαθά και η υπεροχή αυτή διευρύνεται. Οι εισαγωγές υπηρεσιών όμως αυξάνονται ταχύτερα στη δεκαετία του 1990, περιορίζοντας συνεχώς το μεγάλο πλεόνασμα. Οι δυσμενείς αυτές τάσεις όμως δεν συνεχίζονται στη νέα δεκαετία, τουλάχιστον προς το παρόν.

Η επιτυχής πορεία των εξαγωγών υπηρεσιών όμως, οφείλεται αποκλειστικά στην ανάπτυξη των εξαγωγών ταξιδιωτικών υπηρεσιών, δηλαδή στον τουρισμό, και στις μεταφορικές υπηρεσίες, δηλαδή κατά βάση στο έργο της μεγάλης ελληνικής ναυτιλίας. Η συμμετοχή των δύο αυτών κατηγοριών όμως στην παγκόσμια αγορά περιορίζεται. Αντιθέτως, στην κατηγορία των «λοιπών υπηρεσιών», κατηγορία στην οποία συγκεντρώνονται οι δυναμικότεροι κλάδοι στον τομέα αυτό, όπως οι υπηρεσίες υπολογιστών και πληροφορικής, επικοινωνιών, οι προσωπικές, πολιτιστικές και υπηρεσίες ψυχαγωγίας, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, η υστέρηση της χώρας μας είναι καταφανής.

Ενώ οι εισπράξεις από τις ελληνικές εξαγωγές των υπηρεσιών αυτών καλύπτουν μικρό ποσοστό του συνόλου, στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι σχεδόν ίσες με το άθροισμα των εισπράξεων των δύο άλλων κατηγοριών (μεταφορικές και ταξιδιωτικές υπηρεσίες) στις οποίες η χώρα μας υπερέχει.

Αν και οι εξαγωγές υπηρεσιών της χώρας μας, συμπεραίνεται στην εργασία, στηρίζονται ακόμη σε ένα παραδοσιακό πρότυπο, εν τούτοις το μεγάλο πλεόνασμα στον τομέα αυτό μεταπολεμικά συνέβαλε στη χρηματοδότηση του αναγκαίου εξοπλισμού για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξή της.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα κεφάλαια της έρευνας που αναφέρονται στη θέση της χώρας μας στο διεθνές εμπόριο υπηρεσιών και στη σύνθεση των ελληνικών εξαγωγών υπηρεσιών. Στο παράρτημα παρέχονται διευκρινίσεις για τον τρόπο διεξαγωγής των διεθνών συναλλαγών στις υπηρεσίες και άλλες χρήσιμες πληροφορίες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Παρακάτω παρατίθενται 2 πίνακες που αφορούν τις εξαγωγές και τις εισαγωγές των υπηρεσιών σε περιοχές ανά τον κόσμο.

World trade in other commercial services by region, 2006

(Billion dollars and percentage)

	Value	Share		Annual percentage change			
	2006	2000	2006	2000-06	2004	2005	2006
Exports							
World	1380	100,0	100,0	13	19	12	15
North America	247	23,2	17,9	8	11	11	11
South and Central America	24	2,0	1,7	10	13	24	20
Europe	744	50,8	54,0	14	20	10	13
European Union (25)	684	45,7	49,6	14	20	10	13
Commonwealth of Independent States (CIS)	17	0,6	1,3	27	30	35	30
Africa	16	1,4	1,2	10	19	3	9
Middle East	29	2,0	2,1	14	22	13	21
Asia	301	20,1	21,8	14	24	19	21
Imports							
World	1205	100,0	100,0	12	17	11	14
North America	183	17,2	15,2	9	13	8	13
South and Central America	32	3,2	2,6	8	7	24	14
Europe	614	49,3	51,1	12	17	10	11
European Union (25)	580	46,8	48,2	12	16	9	11
Commonwealth of Independent States (CIS)	32	1,5	2,6	23	25	21	18
Africa	32	2,5	2,7	13	28	26	12
Middle East	31	2,5	2,6	12	28	17	19
Asia	279	23,9	23,2	11	19	12	19

Note: For more information on asymmetries, see the Metadata, Section II.2.

Leading exporters and importers of other commercial services, 2006

(Billion dollars and percentage)

	Value	Share		Annual percentage change			
	2006	2000	2006	2000-06	2004	2005	2006
Exporters							
European Union (25)	683,7	45,7	49,6	14	20	10	13
Extra-EU (25) exports	317,9	...	23,1	...	16	11	14
United States	211,9	19,5	15,4	9	12	10	12
Japan	69,0	5,9	5,0	10	27	16	16
India	58,3	...	4,2	39
Hong Kong, China	39,0	3,3	2,8	10	13	15	18
China	36,5	1,5	2,6	24	15	20	25

Switzerland	34,0	2,4	2,5	13	31	12	12
Canada	32,4	3,1	2,3	8	7	12	6
Singapore	31,0	1,7	2,3	19	30	12	13
Korea, Republic of	19,2	1,4	1,4	13	29	18	37
Taipei, Chinese	17,5	1,8	1,3	6	3	-9	19
Norway	13,9	0,9	1,0	15	22	29	34
Russian Federation	13,0	0,4	0,9	31	31	37	33
Israel	12,7	1,3	0,9	7	20	5	17
Brazil	10,2	0,9	0,7	10	12	33	30
Above 15	1280,0	...	93,1	-	-	-	-
Importers							
European Union (25)	579,7	46,8	48,2	12	16	9	11
Extra-EU (25) imports	237,8	...	19,8	...	16	9	12
United States	136,7	12,2	11,4	10	15	8	14
Japan	64,2	7,9	5,3	5	13	3	17
China	41,6	2,0	3,5	22	30	18	26
Canada	34,3	3,5	2,8	8	7	6	8
India	31,4	...	2,6	34
Singapore	28,4	1,9	2,4	15	23	9	16
Korea, Republic of	28,2	2,4	2,3	11	19	16	25
Russian Federation	18,7	0,8	1,6	24	24	18	22
Brazil	14,8	1,2	1,2	12	1	43	18
Taipei, Chinese	14,8	1,8	1,2	5	17	5	4
Indonesia a	14,8	1,3	1,2
Switzerland	12,5	0,6	1,0	22	49	10	11
Mexico	11,9	1,5	1,0	4	8	4	12
Thailand	11,3	0,9	0,9	12	15	14	31
Above 15	1045,0	...	86,7	-	-	-	-

a Secretariat estimate.

Πηγή: WTO (παγκόσμιος οργανισμός εμπορίου, www.wto.org)

Παρακάτω βρίσκεται η επίσημη έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, όπως δημοσιεύεται στον επίσημο ιστότοπο του οργανισμού, για την Ελλάδα.

Greece

BASIC INDICATORS

Population (thousands, 2007)	11 193	Rank in world trade, 2007	Exports	Imports
GDP (million current US\$, 2007)	360 031	Merchandise	63	39
GDP (million current PPP US\$, 2007)	370 202	excluding intra-EU trade	-	-
Current account balance (million US\$, 2006)	- 29 565	Commercial services	22	35
Trade per capita (US\$, 2005-2007)	12 599	excluding intra-EU trade	-	-
Trade to GDP ratio (2005-2007)	44.3			
			<i>Annual percentage change</i>	
	<u>2007</u>	<u>2000-2007</u>	<u>2006</u>	<u>2007</u>
Real GDP (2000=100)	134	4	4	4
Exports of goods and services (volume, 2000=100) a	109	2	5	...
Imports of goods and services (volume, 2000=100) a	113	2	10	...

TRADE POLICY

WTO accession date	1 January 1995	Contribution to WTO budget (%) (2008)	0.485
Trade Policy Review date	26, 28 February 2007	Import duties collected	
Tariffs and duty free imports		in total tax revenue	...
Tariff binding coverage (%)	100	to total imports	...
MFN tariffs	<u>Final bound</u> <u>Applied 2007</u>	Number of notifications to WTO and measures in force	
Simple average of import duties		Outstanding notifications in WTO Central Registry	30
All goods	5.4 5.2	Goods RTAs - services EIAs notified to WTO	25 - 4
Agricultural goods (AOA)	15.1 15.0	Anti-dumping (30 June 2007)	149
Non-agricultural goods	3.9 3.8	Countervailing duties (30 June 2007)	13
Non <i>ad-valorem</i> duties (% total tariff lines)	4.8 4.6	Safeguards (24 October 2007)	1
MFN duty free imports (% (2006)		Number of disputes (complainant - defendant)	
in agricultural goods (AOA)	39.7	Requests for consultation	79 - 64
in non-agricultural goods	62.3	Original panel / Appellate Body (AB) reports	28 - 24
Services sectors with GATS commitments	115	Compliance panel / AB reports (Article 21.5 DSU)	3 - 2
		Arbitration awards (Article 22.6 DSU)	4 - 3

MERCHANDISE TRADE

	<i>Value</i>	<i>Annual percentage change</i>		
	<u>2007</u>	<u>2000-2007</u>	<u>2006</u>	<u>2007</u>
Merchandise exports, f.o.b. (million US\$)	23 809	11	20	15
Merchandise imports, c.i.f. (million US\$)	76 149	12	17	20
	<u>2007</u>			<u>2007</u>
Share in world total exports	0.17	Share in world total imports		0.53
Breakdown in economy's total exports		Breakdown in economy's total imports		
By main commodity group (ITS)		By main commodity group (ITS)		
Agricultural products	21.4	Agricultural products		12.2
Fuels and mining products	23.6	Fuels and mining products		19.4
Manufactures	51.6	Manufactures		67.6
By main destination		By main origin		
1. European Union (27)	65.0	1. European Union (27)		57.8
2. United States	4.2	2. Russian Federation		5.6
3. Turkey	3.6	3. China		5.0

4. Albania	2.6	4. Iran, Islamic Rep. of	3.6
5. FYR Macedonia	2.3	5. Korea, Republic of	3.4
Unspecified destinations	2.5	Unspecified origins	0.7
COMMERCIAL SERVICES TRADE			
	<i>Value</i>	<i>Annual percentage change</i>	
	<u>2007</u>	<u>2000-2007</u>	<u>2006</u> <u>2007</u>
Commercial services <i>exports</i> (million US\$)	43 099	12	6 21
Commercial services <i>imports</i> (million US\$)	19 524	9	11 23
	<u>2007</u>		<u>2007</u>
Share in world total exports	1.31	Share in world total imports	0.63
Breakdown in economy's total exports		Breakdown in economy's total imports	
By principal services item		By principal services item	
Transportation	53.8	Transportation	54.5
Travel	36.6	Travel	17.2
Other commercial services	9.5	Other commercial services	28.3
INDUSTRIAL PROPERTY			
Patent grants by patent office, 2005			Trademark registrations by office, 2006
<u>Residents</u>	<u>Non-residents</u>	<u>Total</u>	<u>Direct residents</u> <u>Direct non-residents</u> <u>Madrid</u> <u>Total</u>
...	323	323 3 868 3 868

Στους πίνακες 1,2 και 3 παρατίθενται: η αξία του εμπορίου υπηρεσιών της Ελλάδας, η θέση της Ελλάδας όσο αναφορά το εμπόριο υπηρεσιών αλλά και αγαθών καθώς και οι εισαγωγές και εξαγωγές σε σχέση με το ΑΕΠ της Ελλάδας.

Πίνακας 1

*Το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών της Ελλάδος
κατά την περίοδο 2000-2006* (Αξία σε εκατ. € & τρέχουσες τιμές)*

	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>
<i>ΑΕΠ</i>	136.281	146.259	157.586	171.258	185.225	198.609	213.985
<i>Εξαγωγές αγαθών & υπηρεσιών</i>	33.882	35.060	33.174	34.764	40.335	43.107	46.868
<i>Εισαγωγές αγαθών & υπηρεσιών</i>	52.277	52.147	51.960	56.594	63.289	65.560	73.752
<i>Εξαγωγές & εισαγωγές αγαθών + υπηρεσιών</i>	86.159	87.207	85.134	91.358	103.624	108.667	120.620
	<i>% συμμετοχή στο ΑΕΠ</i>						
<i>Εξαγωγές αγαθών & υπηρεσιών</i>	24,9%	24,0%	21,1%	20,3%	21,8%	21,7%	21,9%
<i>Εισαγωγές αγαθών & υπηρεσιών</i>	38,4%	35,7%	33,0%	33,0%	34,2%	33,0%	34,5%
<i>Εξαγωγές & εισαγωγές αγαθών + υπηρεσιών</i>	63,2%	59,6%	54,0%	53,3%	55,9%	54,7%	56,4%

* Τα στοιχεία για την περίοδο 2001-2006 είναι προσωρινά

Πηγή: ΕΣΥΕ: Εθνικοί Λογαριασμοί-Επεξεργασία από το ΚΕΕΜ

**Το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών των 27 κρατών-μελών της Ε.Ε.
κατά το έτος 2006**

Χώρα	ΑΕΠ	Αγαθά και υπηρεσίες			% συμμετοχή στο ΑΕΠ		
		Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές + Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές + Εισαγωγές
		αξία σε εκατ. € (τρέχουσες τιμές)					
Βέλγιο*	316.622,0	277.641,0	267.560,0	545.201,0	87,7%	84,5%	172,2%
Βουλγαρία	25.100,0	16.065,3	20.830,7	36.896,0	64,0%	83,0%	147,0%
Τσεχία	114.020,7	86.393,9	82.879,8	169.273,7	75,8%	72,7%	148,5%
Δανία	220.069,4	114.103,2	108.061,6	222.164,8	51,8%	49,1%	101,0%
Γερμανία*	2.322.200,0	1.046.480,0	920.100,0	1.966.580,0	45,1%	39,6%	84,7%
Εσθονία	13.233,6	10.508,3	12.004,5	22.512,8	79,4%	90,7%	170,1%
Ιρλανδία*	174.705,0	139.766,1	120.997,0	260.763,1	80,0%	69,3%	149,3%
Ελλάδα*	213.985,0	41.619,0	58.637,5	100.256,5	19,4%	27,4%	46,9%
Ισπανία*	980.954,0	255.315,0	315.591,0	570.906,0	26,0%	32,2%	58,2%
Γαλλία*	1.791.953,0	481.156,0	506.953,0	988.109,0	26,9%	28,3%	55,1%
Ιταλία*	1.475.401,4	410.732,4	422.842,8	833.575,2	27,8%	28,7%	56,5%
Κύπρος	14.630,9	7.057,3	7.594,5	14.651,8	48,2%	51,9%	100,1%
Λεττονία	16.180,3	7.154,5	10.419,4	17.573,9	44,2%	64,4%	108,6%
Λιθουανία	23.721,4	14.160,3	16.623,6	30.783,9	59,7%	70,1%	129,8%
Λουξεμβούργο*	33.852,4	56.225,6	46.186,4	102.412,0	166,1%	136,4%	302,5%
Ουγγαρία	89.901,0	69.984,1	69.451,9	139.436,0	77,8%	77,3%	155,1%
Μάλτα	5.060,2	4.450,9	4.637,0	9.087,9	88,0%	91,6%	179,6%
Ολλανδία*	534.324,0	391.346,0	351.595,0	742.941,0	73,2%	65,8%	139,0%
Αυστρία*	257.897,2	144.741,8	130.101,8	274.843,6	56,1%	50,4%	106,6%
Πολωνία	271.530,3	109.639,6	111.742,1	221.381,7	40,4%	41,2%	81,5%
Πορτογαλία*	155.167,3	48.237,7	60.402,5	108.640,2	31,1%	38,9%	70,0%
Ρουμανία	97.718,4	31.525,5	43.296,7	74.822,2	32,3%	44,3%	76,6%
Σλοβενία	30.453,9	20.518,3	20.819,7	41.338,0	67,4%	68,4%	135,7%
Σλοβακία	44.571,4	37.617,8	39.322,7	76.940,5	84,4%	88,2%	172,6%
Φινλανδία*	167.062,0	74.404,0	65.683,0	140.087,0	44,5%	39,3%	83,9%

Σουηδία	313.327,0	161.098,0	135.393,7	296.491,7	51,4%	43,2%	94,6%
Ην. Βασίλειο	1.912.154,4	545.384,5	613.437,9	1.158.822,4	28,5%	32,1%	60,6%
Σύνολο των 27 κρατών της Ε.Ε.	11.597.117,5	4.603.023,1	4.562.041,2	9.165.064,3	39,7%	39,3%	79,0%
Σύνολο των 12 κρατών της ΟΝΕ	8.424.123,3	3.367.664,6	3.266.650,0	6.634.314,6	40,0%	38,8%	78,8%

* Χώρες της ΟΝΕ

Πηγή: Eurostat - www.europa.eu.int/comm/eurostat

Επεξεργασία στοιχείων από το ΚΕΕΜ

Πίνακας 3
ΑΕΠ και εξαγωγές-εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών
κατά την περίοδο 2000-2006 (Αξία σε εκατ. €)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ΑΕΠ	136.281	146.259	157.586	171.258	185.225	198.609	213.985
Εξαγωγές αγαθών	12.721	12.835	12.046	11.943	12.350	13.942	16.637
% συμμετοχή των εξαγωγών αγαθών στο ΑΕΠ	9,3%	8,8%	7,6%	7,0%	6,7%	7,0%	7,8%
Εξαγωγές υπηρεσιών	20.977	22.076	21.131	21.430	26.743	27.254	28.364
% συμμετοχή των εξαγωγών υπηρεσιών στο ΑΕΠ	15,4%	15,1%	13,4%	12,5%	14,4%	13,7%	13,3%
Εισαγωγές αγαθών	34.533	35.559	35.057	36.703	40.431	42.466	47.985
% συμμετοχή των εισαγωγών αγαθών στο ΑΕΠ	25,3%	24,3%	22,2%	21,4%	21,8%	21,4%	22,4%
Εισαγωγές υπηρεσιών	12.266	12.926	10.376	9.924	11.276	11.862	13.027
% συμμετοχή των εισαγωγών υπηρεσιών στο ΑΕΠ	9,0%	8,8%	6,6%	5,8%	6,1%	6,0%	6,1%

Σημειώσεις:

Τα στοιχεία για το ΑΕΠ είναι προσωρινά για την περίοδο 2001-2006

Τα στοιχεία για τις ελληνικές εξαγωγές & εισαγωγές αγαθών είναι προσωρινά για την περίοδο 2002-2006

Τα στοιχεία για τις ελληνικές εξαγωγές & εισαγωγές υπηρεσιών είναι προσωρινά για το 2006

Πηγή:

Για το ΑΕΠ και τις ελληνικές εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών: ΕΣΥΕ-Επεξεργασία στοιχείων από το ΚΕΕΜ

Για τις ελληνικές εξαγωγές και εισαγωγές υπηρεσιών: Τράπεζα της Ελλάδος-Έκθεση του Διοικητή 2007, 2005 & 2003

Βιβλιογραφία

Ξένη βιβλιογραφία

- Thomas L. Friedman, (2000), The lexus and the olive tree, Ωκεανίδα

Στοιχεία από μελέτες

- Αντώνης Συγκελάκης, (2004), Το παγκόσμιο εμπόριο υπηρεσιών και η θέση της Ελλάδας, Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων, Κέντρο Εξαγωγικών Ερευνών & Μελετών

Στοιχεία από ιστοσελίδα

- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ:
http://www.ekem.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=314:i-ee-kai-i-fileleytheropoiisi-toy-diethnoys-emporioy-oi-symfonies-oikonomikis-synergasias-me-tis-xores-acp&catid=15:2008-05-12-11-28-15&Itemid=68
- ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ:
 - http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org2_e.htm
 - http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact1_e.htm
 - http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm1_e.htm
 - http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm6_e.htm
 - http://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/greece_e.htm
 - <http://tsdb.wto.org/default.aspx>
- καθημερινή:
<http://photo.kathimerini.gr/xtra/files/Meletes/pdf/Mel241006.pdf>
- ναυτεμπορική :
<http://www.naftemporiki.gr/>
- η διαδικτυακή διεύθυνση της ΕΕ: http://europa.eu/index_el.htm
- σύνδεσμος επιχειρήσεων πληροφορικής και επικοινωνιών ελλάδας:
http://europa.eu/index_el.htm
- υπουργείο ανάπτυξης:
http://www.ypan.gr/c_announce/45_4216 cms.htm

